

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.149/2022/21. szám

A felperesek:

I. rendű felperes: I. r. felperes neve Kft. (I. r. felperes székhelye)

II. rendű felperes: II. r. felperes neve Zrt. (II. r. felperes székhelye)

III. rendű felperes: III. r. felperes neve Kft. (III. r. felperes székhelye)

IV. rendű felperes: IV. r. felperes neve Kft. (IV. r. felperes székhelye)

V. rendű felperes: V. r. felperes neve Kft. (V. r. felperes székhelye)

VI. rendű felperes: VI. r. felperes neve Kft. (VI. r. felperes székhelye)

VII. rendű felperes: VII. r. felperes neve Kft. (VII. r. felperes székhelye)

VIII. rendű felperes: VIII. r. felperes neve (VIII. r. felperes lakcíme)

A felperesek meghatalmazott jogi képviselője:

PROVARIS Varga and Partners Ügyvédi Társulás, Dr. Varga István Ügyvédi Iroda
(ügyintéző: Dr. Varga István ügyvéd ügyvédi iroda címe)

Az alperesek:

I. rendű alperes: I. r. alperes neve SE (I. r. alperes székhelye)

II. rendű alperes: II. r. alperes neve SE (II. r. alperes székhelye)

III. rendű alperes: II. r. alperes neve Deutschland GmbH (II. r. alperes székhelye)

IV. rendű alperes: IV. r. alperes neve SE, (IV. r. alperes székhelye)

V. rendű alperes: V. r. alperes neve SE, (IV. r. alperes székhelye)

VI. rendű alperes: VI. r. alperes neve GmbH (VI. r. alperes székhelye)

VII. rendű alperes: VII. r. alperes neve (VII. r. alperes székhelye)

VIII. rendű alperes: VIII. r. alperes neve AG (VIII. r. alperes székhelye)

IX. rendű alperes: IX. r. alperes neve N.V., (IX. r. alperes székhelye)

X. rendű alperes: X. r. alperes neve N.V. (IX. r. alperes székhelye)

XI. rendű alperes: XI. r. alperes neve S.p.A. (XI. r. alperes székhelye)

XII. rendű alperes: XI. r. alperes neve Magirus Aktiengesellschaft (XII. r. alperes székhelye)

XIII. rendű alperes: XIII. r. alperes neve Inc. (XIII. r. alperes székhelye)

XIV. rendű alperes: XIV. r. alperes neve N.V. XIV. r. alperes székhelye,)

XV. rendű alperes: XIV. r. alperes neve Deutschland GmbH (XV. r. alperes székhelye)

Az alperesek meghatalmazott jogi képviselője:

I., II. és III. rendű alperesek: Jádi Németh Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Jádi Németh Andrea ügyvéd ügyvédi iroda címe1)

IV., V., VI. és VII. rendű alperesek: Nagy & Trócsányi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Karsai Balázs ügyvéd ügyvédi iroda címe2.)

VIII. rendű alperes: Hetényi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Hetényi Kinga Mária ügyvéd ügyvédi iroda címe3)

IX., X., XI. és XII. rendű alperesek: Gárdos Mosonyi Tomori Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Gárdos Péter ügyvéd ügyvédi iroda címe4)

XIII., XIV. és XV. rendű alperesek: Szecskay Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Vajda János ügyvéd ügyvédi iroda címe5)

A per tárgya:

kártérítés

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Gyulai Törvényszék 10.G.20.070/2018/156.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Az I., II., III. rendű alperesek 10.G.20.070/2018/159.

A IV., V., VI. és VII. rendű alperesek 10.G.20.070/2018/161.

A VIII. rendű alperes 10.G.20.070/2018/158.

A IX., X., XI. és XII. rendű alperesek 10.G.20.070/2018/160.

A XIII., XIV. és XV. rendű alperesek 10.G.20.070/2018/157.

R É S Z Í T É L E T

Az ítéltábla a IV-VII. rendű és a VIII. rendű alperes eljárás felfüggesztése iránti kérelmét elutasítja.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét részben megváltoztatja, és a III. rendű felperesnek a rendszám1 és rendszám2 forgalmi rendszámú XI. r. alperes neve gyártmányú tehergépjárművekkel kapcsolatos összesen 12 523,9 (tizenkettőezer-ötszázhuszonhárom egész kilenc tized) euró és annak késedelmi kamata megfizetése iránti keresetét a II-XV. rendű alpereseket érintően elutasítja.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét – az I. rendű alperesre vonatkozó rendelkezés kivételével – hatályon kívül helyezi és ebben a körben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A felperesek másodfokú perköltségét együttesen 1 961 702 (egymillió-kilencszázhatvanegyezer-hétszázketty) forintban, a II. rendű alperesét 1 933 950 (egymillió-kilencszázharmincháromezer-kilencszázötven) forintban, a III. rendű alperesét 19 050 (tizenkilencezerötven) forintban, a IV-VII. rendű alperesekét együttesen 1 905 000 (egymillió-kilencszázötzezer) forintban és személyenként 48 000 (negyvennyolcezer) forintban, a VIII. rendű alperesét 1 953 000 (egymillió-kilencszázötvenháromezer) forintban, a IX-XII. rendű alperesét együttesen 1 905 000 (egymillió-kilencszázötzezer) forintban és személyenként 48 000 (negyvennyolcezer) forintban, a XIII-XV. rendű alperesét együttesen 1 905 000 (egymillió-kilencszázötzezer) forintban állapítja meg.

Kötelezi a X., XI., XII., XIV. és XV. rendű alpereseket, hogy 15 nap alatt – leletezés terhe mellett –fizessenek meg személyenként 48 000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A tényállás

[1] Az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) 2016. július 19. napján az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 101. cikke és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás (a továbbiakban: EGT-megállapodás) 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásában (AT.39824 – „tehergépjárművek” ügy) meghozott C(2016) 4673 final határozatában (a továbbiakban: Határozat) megállapította, hogy az alperesek a közepes és nehéz tömegű tehergépjárművekre vonatkozó árazás és bruttó árak emelése, valamint a közepes és nehéz tehergépjárművekre vonatkozó EURO 3-6 szabványok által előirt vonatkozó összehangolt magatartásból, valamint a közepes és nehéz tehergépjárművekre vonatkozó Euro 3-6 szabványok által előirt szennyezőanyag- kibocsátást szabályozó technológia bevezetésével járó költségek időzítése és áthárítása tekintetében tanúsított összehangolt magatartás révén megsértették az EUMSZ 101. cikkét és az EGT-megállapodás 53. cikkét az Európai Gazdasági Térség (a továbbiakban: EGT) területén az 1997. január 17. napja és 2011. január 18. napja közötti időtartamban. Rögzítette, a Határozatban ismertetett tényeket az alperesek vitarendezési eljárás keretében elfogadták, és a jogsértés által érintett termékek a 6 és 16 tonna közötti tömegű tehergépjárművek (közepes tehergépjárművek), valamint a 16 tonnánál nehezebb tehergépjárművek (nehéz tehergépjárművek), merev és vontató tehergépjárművekként egyaránt.

[2] Ismertette a tehergépjármű-szektor árazási mechanizmusát, amely szerint az árazás általában bruttó listaárak anyavállalatok általi megállapításával kezdődik, majd a saját vagy

független forgalmazó cégeken keresztül különböző piacokra irányuló importhoz a transzferárak meghatározásával folytatódik, amelyet követően alakulnak ki a nemzeti piacokon működő kereskedők által fizetendő árak és a vevőik által fizetendő végső nettó árak. Ez utóbbiakat a kereskedőkkel vagy a gyártókkal folytatott tárgyalások során állapítják meg (ott, ahol a gyártók közvetlenül kereskedőknek vagy flotta ügyfeleknek értékesítenek). A vevő által fizetendő végső nettó árak az eredeti bruttó listaárakkal összehasonlítva jelentős engedményt tükröző árak. Kitért arra, a tehergépjármű szektort nagyfokú átláthatóság jellemzi, azonban az egyik fennmaradó bizonytalanság az alperesek számára a tehergépjárműgyártók jövőbeli piaci magatartása, valamint különösen bruttó áraik és bruttó árlistáik módosítására irányuló szándékaik (Határozat 27. és 30. pontja).

[3] Részletesen bemutatta az alperesek magatartását, ágazati társulások helyszínein tartott rendszeres találkozók formájában kereskedelmi vásárokon, gyártók által szervezett termékbemutatókon vagy versenytársakkal való, a jogsértés céljából szervezett találkozók, e-mail váltásokkal, telefonhívásokkal, az anyavállalatok közötti közvetlen, valamint a német leányvállalatok közötti megbeszélésekkel valósultak meg. Ezen magatartás értékelése kapcsán arra a következtetésre jutott, hogy az magán viseli az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése és az EGT-megállapodás 53. cikk (1) bekezdése szerinti megállapodás és/vagy összehangolt magatartás valamennyi jellemzőjét, amely megállapodás/magatartás célja a tehergépjárművek vonatkozásában a verseny megakadályozása, korlátozása és/vagy torzítása az EGT területén belül. A magatartást egységes és folyamatos jogsértést megvalósítónak minősítette, mivel az folyamatosan fennállt, nem elszigetelt vagy szórványosan előforduló jelenségekből állt, a jogsértés különböző elemei a közös versenyellenes célt követték, amely a jogsértés teljes időtartama alatt ugyanaz maradt, és versenyellenes magatartás ugyanazt a mintát követte a jogsértés teljes időszakában. Miután a magatartás versenyellenes célja bizonyítottan ítélt, nem vizsgálta a tényleges versenyellenes hatásokat. Rámutatott, az alperesek piaci részesedésére, forgalmára és a jogsértés földrajzi hatókörére tekintettel feltételezhető, hogy a kereskedelemre gyakorolt hatások érzékelhetők.

[4] A Határozat az EGT területének 2004. és 2007. évi változását a bírság összegének kiszámítása során vette figyelembe, mint ahogyan – egyebek mellett – azt is, hogy az árak koordinálásáról szóló megállapodások természetüknél fogva a leg súlyosabb versenykorlátozások közé tartoznak.

[5] A Bizottság a Határozatáról 2016. július 19. napján a honlapján közzétett egy angol nyelvű sajtóközleményt (a továbbiakban: Közlemény), amelyben szerepel, hogy a járműtípus1, járműtípus2, járműtípus4, XI. r. alperes neve és a járműtípus5/járműtípus6 típusú tehergépjárművek gyártói az 1997-2011 közötti időszakban a közepes és nehéztömegű tehergépjárművek árát érintő versenyjogi jogsértést (árkartell) valósítottak meg, és ennek következményeként a Bizottság bírságot szabott ki az érintett gyártókra. A Közlemény – egyebek mellett – tájékoztatást adott (a XIII. rendű alperes kivételével) a kartellben részt vett cégcsoportokról, arról, hogy a jogsértés a közepes (6-16 tonna közötti tömegű) és a nehéz (16 tonna feletti tömegű) tehergépjárművek piacára vonatkozott, 1997-től 2011-ig tartott és az egész EGT területére kiterjedt, továbbá arról is, hogy minden személy vagy cég, akit a versenyellenes magatartás érintett a tagállami bíróságok előtt kártérítési pert indíthat.

[6] A Bizottság 2017. április 6. napján a tehergépjárműgyártók által megvalósított versenyjogsértést megállapító Határozatának angol nyelvű [és (nem hiteles) magyar nyelvű]

összefoglalóját az Európai Unió Hivatalos Lapjában (HL 2017. C 108., 6. o.), míg a részletesen indokolt Határozatot nem bizalmas változatban a honlapján angol nyelven 2017. április 6. napján tette közzé.

[7] Az I. rendű felperes 2002. és 2003. évben összesen öt járműtípus¹ típusú, 2004. december 30. napján kettő XI. r. alperes neve típusú, a II. rendű felperes 2003., 2006., 2007. és 2008. években összesen huszonegy járműtípus⁴ típusú, míg 2008. évben három járműtípus⁵ típusú, a III. rendű alperes 2005-2007. években összesen nyolc XI. r. alperes neve típusú, a IV. rendű felperes 2002. évben egy járműtípus⁴ típusú, az V. rendű felperes 1998., 1999., 2003., 2004., 2006-2009. években összesen tizennégy járműtípus⁴ típusú, a VI. rendű felperes – helyesen – 2011. január 27. napján és 2011. április 15. napján a per tárgyát képező egy-egy járműtípus⁷ típusú, a VII. rendű alperes 2010. évben, a VIII. rendű alperes 2001. évben egy-egy járműtípus¹ típusú tehergépjármű tulajdonjogának megszerzésére irányuló – részben adásvételi, részben lízing – szerződéseket kötöttek a perben nem álló gazdasági társaságokkal. A tehergépjárműveknek mind a megengedett össztömege, mind a saját tömege meghaladta a 6000 kg-ot.

A felperesek mindegyike közúti árufuvarozással foglalkozik.

A felperes keresete és az alperesek védekezése

[8] A felperesek 2018. április 6. napján előterjesztett keresetlevelükben kérték, hogy a bíróság egyetemlegesen kötelezze alpereseket az I. rendű felperes javára 6 512 916 forint, a II. rendű felperes javára 16 567 204 forint és 108 880 euró, a III. rendű felperes javára 3 050 000 forint és 29 721,4 euró, a IV. rendű felperes javára 2 641 300 forint, az V. rendű felperes javára 10 526 966,9.- forint és 57 800 euró, a VI. rendű felperes javára 15 090 euró, a VII. rendű felperes javára 21 523,9 euró és a VIII. rendű felperes javára 1 953 880,5 forint és azok késedelmi kamatának megfizetésére. Keresetüket a Bizottság Határozatában megállapított, az EUMSZ 101. cikkébe és az EGT-megállapodás 53. cikkébe ütköző jogsértésre, a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 88/A. §-ának (1) bekezdésére, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 339. § (1) bekezdésére, 344. § (1) bekezdésére, 355. § (1) és (2) bekezdéseire és a 360. § (1) és (2) bekezdéseire alapították. A magyar bíróság joghatósága kapcsán az Európai Parlament és a Tanács 2012. december 12-i, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1215/2012/EU rendelete (a továbbiakban: Brüsszel Ia. rendelet) 7. cikk 2. pontjára hivatkoztak. Alkalmazandó jogként a magyar jogot jelölték meg az Európai Parlament és a Tanács 2007. július 11-i, a szerződésen kívüli kötelek alkalmazandó jogról szóló 864/2007/EK rendelet (a továbbiakban: Róma II. rendelet) 4. cikk (1) bekezdése, 6. cikk (3) bekezdés a) pontja és a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. tvr. (a továbbiakban: Nmjtvr.) 32. §-a alapján.

[9] Előadták, az alperesek jogsértő magatartásával érintett időszakban, az 1997. január 10. napjától 2011. január 18. napjáig tartó időtamban járműtípus¹ járműtípus⁴, XI. r. alperes neve, járműtípus⁷, járműtípus⁵ típusú, 6 és 16 tonna közötti együttes össztömegű tehergépjárműveket szereztek be. Álláspontjuk szerint az alperesek magtartása következtében

a piacon nem a verseny alakította szabad versenyárak érvényesültek, hanem az egyeztetett magasabb kartellárak, amely miatt káruk keletkezett. Káruk összegét a Tpv. 2009. június 1. napján hatályba lépett 88/C. §-a alapján az ár 10 %-ában határozták meg. Hivatkoztak arra, a II. rendű felperes három és a VII. rendű felperes egy tehergépjárművet közvetlenül a jogsértő vállalkozástól szerzett be, míg a további esetekben a márkakereskedők továbbhárították az emelt árakat.

[10] Az elsőfokú bíróság joghatósággal, illetékességgel, meghatalmazással és állítási szükséghelyeztetel összefüggő hiánypótlási felhívásának teljesítésével egyidejűleg a 2018. június 15. napján érkezett beadványukban a keresetet annyiban pontosították, hogy a III. rendű felperes által igényelt összeget 12 523,9 euróval felemelték, míg a VII. rendű felperes által igényelt összeget ugyanennyivel leszállították, és ezen összeggel érintett rendszám1 és rendszám2 forgalmi rendszámú tehergépjárműveket a keresetlevéltől eltérően a III. rendű alperes által megszerzettként tüntették fel.

[11] A 2019. szeptember 20. napján érkezett beadványukban a 2004. május 1. napját megelőző időszakra vonatkozóan a Tpv. 11. §-át jelölték meg olyan jogszabályi rendelkezésként, amelybe az alperesek magatartása ütközött.

[12] Az alperesek védekezésével összefüggésben kifejtették, a magasabb áron történő megvásárlással, annak időpontjában bekövetkezett káruk menthető okból nem tudták érvényesíteni, az akadályoztatottságuk 2017. április 6. napján szűnt meg, amikor a Bizottság Határozatának összefoglalóját magyar nyelven az Európai Unió Hivatalos Lapjában, míg a teljes nem hivatalos szövegét angol nyelven a Bizottság honlapján közzétették. Ekkor jutottak teljeskörűen az igényérvényesítéshez szükséges információk birtokába. A keresetlevelüket pedig az 1959. évi Ptk. 326. § (2) bekezdése szerinti határidő utolsó napján beérkezett a bírósághoz. Utaltak arra, az alpereseknek kell bizonyítani azt az állításukat, hogy a feleperesek az általuk fizetett megemelt árat a szolgáltatásaik árában a továbbhárították, amely ténye nem tekinthető evidenciának, mivel a felperesek már nem az áru értékesítik, hanem azzal szolgáltatást nyújtanak. Érvelésük szerint a XIII. rendű alperes kártérítési felelőssége is fennáll, mivel anyavállalatként a XIV-XV. rendű alperesekkel mint leányvállalataival gazdasági egységet alkot, így azok magatartására ráhatása volt, és a Határozat is megállapította részéről a jogsértést. Kitértek arra, a pénzügyi lízingszerződés keretében történő értékesítés nem eshet más megítélés alá, mint az adásvétel, hiszen a lízing csupán egy finanszírozási konstrukció, nem értékesítés utáni szolgáltatás, továbbá a lízingdíjat arányosan növeli a vételár növekedése.

[13] Az alperesek ellenkérelmükben elsődlegesen az eljárás megszüntetését kérték joghatóság hiánya miatt, és a VIII. rendű alperes ugyanezen okokból az illetékesség hiányára is hivatkozott.

[14] Érdemi védekezésük a kereset elutasítására irányult. Az alkalmazandó jog megállapításához szükségesnek tartották összehasonlítani a károkozó magatartás szerinti ország jogát a kár bekövetkeztének helye szerinti ország jogával. Megítélésük szerint a felperesek követelése elévült, mivel legkésőbb 2016. július 19. napján, a Bizottság sajtóközleményével a jogsértés ténye, a károkozók személye, a kárösszeg, a bizottsági határozat és a jogsértő magatartás részletei ismertek voltak már a károsultak számára. A

Bizottság honlapján az ügy számára kattintva elérhetővé vált a konkrét tehergépjármű gyártók megnevezése, tehergépjárművek tömegével kapcsolatos kérdés minimális tájékozódás alapján tisztázható, és a vélelemre alapítottság esetében egyszerűbb a felperesek helyzete. Emellett más felperesek is a sajtóközlemény alapján megkezdték az igényérvényesítésüket, és a Nit Hungary közleményei alapján is folyamatos volt az információkkal történő ellátás. Amennyiben szükséges lett volna, további lépéseket kellett volna tenniük információgyűjtés céljából. A 2004. május 1. napját megelőző beszerzések esetében a keresetet önállónak tekintettek, amely típusú keresethez nem szükséges versenyhatósági határozat. Az elévülés körében kérték figyelembe venni azt is, hogy a keresetlevélnek a határidő utolsó napján a hivatali munkaidő végéig be kell érkeznie a bírósághoz, a 2004. május 1. napját megelőző időtartamra vonatkozóan a felperesek a Tpvt. 11. §-át késedelmesen jelölték meg, és a III. felperesek két tehergépjármű esetében utóbb érvényesítette igényét.

[15] Vitatták a Tpvt. 88/C. §-a szerinti vélelem alkalmazhatóságát, mivel egyrészt a jogszabályi rendelkezés ilyen tartalommal 2017. január 15. napjáig volt hatályos, másrészt a Határozat kizárólag bruttó árakra vonatkozó információcserére, nem pedig az – azokkal összefüggésben nem álló – eladási árak meghatározása irányuló versenykorlátozó megállapodás megkötésére tartalmaz megállapítást, és a Bizottság piaci hatásokat nem vizsgált.

[16] Érvelésük szerint a felpereseknek kell bizonyítani, hogy az esetleges áreltérítést rájuk áthárították a tehergépjárművek értékesítői. Állították továbbá, a felperesek saját vevőikre, a fuvarozási szolgáltatás díjában továbbhárították az áremelkedést.

[17] A XIII., XIV. és XV. rendű alperesek hivatkoztak arra, A XIII. rendű alperes nem vett részt a megállapított jogsértésben, a Bizottság anyavállalatként vonta felelősségre, mint ahogyan a XIV. rendű alperest a 2009. február 27. napját követő időtartam vonatkozásában. Az érdemi tárgyalási szakban utaltak arra is, hogy a Határozat a XV. rendű alperes esetében 2004. január 20. napjától állapította meg a jogsértést.

[18] Az elsőfokú bíróság 135-I. számú végzésével az alperesek eljárás megszüntetési kérelmét elutasította.

Az elsőfokú ítélet

[19] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperesek egyetemleges felelőssége teljes egészében fennáll mindazért a kárért, amely az alperesek – az Európai Bizottság az EUMSZ 101. cikke és az EGT megállapodás 53. cikke szerinti kartelleljárással kapcsolatban az AT.39824 tehergépjármű ügyben 2016. július 19. napján hozott határozatában megállapított – versenyjogi jogsértésével összefüggésben, az általuk gyártott tehergépjárművek felperesek részére történt értékesítése során, a jogsértő ellenérték meghatározásával a felpereseket érte.

[20] A magyar bíróság joghatóságát az Európai Unióban székhellyel rendelkező alperesek esetében a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontja, míg az Európai Unióban székhellyel nem

rendelkező alperes esetében a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Nmjtvt.) 94. § (1) bekezdése alapján állapította meg. Az illetékesség kapcsán utalt arra, a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontja alapján a joghatóság és az illetékesség nem választható el egymástól, így az is a vállalkozás székhelyéhez igazodik. Ez megfelel a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 28. § e) pontja szerinti vagylagos illetékességi oknak, valamint a Pp. 25. § (5) bekezdése szerinti általános illetékességi oknak is. A XIII. rendű alperes esetében az illetékességet pedig a Pp. 29. § (3) bekezdése alapozza meg.

[21] Az alkalmazandó jog meghatározása kapcsán kifejtette, a 2009. január 11. napjától alkalmazandó Róma II. rendelet 6. Cikk (3) bekezdés a) pontja alapján (mozaikelv) mindig az érintett piacok országainak a joga alkalmazandó külön-külön az ott bekövetkezett károokra. Ebben az esetben nincs jelentősége a piaci érintettség fokának, azt ettől eltérő esetekben kell vizsgálni. Ezért a felperesek magyar joghatóság alá eső káraik tekintetében a Róma II. rendelet alapján a magyar jog alkalmazandó az érintett piac érintettségi szintjének külön vizsgálata nélkül. A Róma II. rendelet ezen szabályát irányadónak tartotta az alperesek egész magatartására az egységességi felfogás mellett, illetve a rendelet időbeli hatálya alá tartozó részcsелеkményekre. Utalt arra, a Róma II. rendelet mellett a magyar szabályozásból az Nmjtvt. alkalmazása vetődhet fel, amelynek 32. § (1) bekezdése a szerződésen kívül okozott kárért fennálló felelősség esetére a károkozó tevékenység vagy mulasztás helyén és idején irányadó jog alkalmazását írja elő. A károkozó magatartás helye a kartell megállapodás megkötésének a helye, amely a rendelkezésre álló adatok szerint a német jog felhívását jelentheti, de a Határozat nem bizalmas szövege szerint is megjelent más földrajzi hely is, mint elkövetési hely, valamint az egységes és folyamatos jogsértő magatartásra figyelemmel bárhol sor kerülhetett a jogsértő megállapodásra vagy összehangolt magatartásra. Ezért a károkozás helye szerinti jog biztosan nem határozható meg, ugyanakkor a kár bekövetkezési helye a felperesek székhelyéhez kapcsolhatóan megállapítható, amelyre tekintettel a magyar jog alkalmazandó.

[22] Az elévülés kapcsán rámutatott, az 1959. évi Ptk. nem tartalmaz speciális szabályozást versenyjogi ügyekre. Az elévülési idő a károsodás bekövetkeztekor veszi kezdetét úgy, hogy a károsodást a károsultak nem észlelik, az esetleges áremelkedés piaci vagy kartell árból eredő oka nem tudható, a jogsértésről, annak mibenlétéről, a kárról, a jogsértőkről és egyáltalán a kártérítés követelésére vonatkozó jogukról semmiféle tudomással nem bírnak, a verseny jogsértő magatartások titkos természetéből is adódóan. Nem tartalmaz továbbá olyan szabályt az 1959. évi Ptk., amely az elévülési határidő nyugvását azon tény alapján lehetővé tenné, hogy a versenyhatóság intézkedéseket tett a versenyjog megsértésével kapcsolatos vizsgálat során, ez az elévülés megszakadását sem eredményezi. Ezért az vizsgálható, hogy az igényérvényesítési akadályok mikor hárultak el.

[23] A versenyhatósági döntés véglegessé válását és erről a nyilvánosság közleményben való tájékoztatását követően indokoltnak talált egy objektív türelmi idő elfogadását az akadály megszűnésének megállapításáig, mert az ügyben az egyik legfontosabb sajátosság, hogy követő, illetve követő plusz kereset került előterjesztésre. A kártérítési felelősség megállapításához versenyjogi jogsértést kell bizonyítani, amelyet követő keresetek esetén elvégez a versenyhatóság a károsultak helyett. A határozat tartalma így nem csak bizonyítéknak minősül, hanem a jogerős döntésben megállapított versenyjogi jogsértés megtörténte vitathatatlanul tekintendő és a bíróságot köti a kártérítési perekben, de a határozat többi része is legalább a legfontosabb bizonyíték. Úgy ítélte ezért, a határozat a

perben elengedhetetlenül szükséges igényérvényesítési feltétel, az rendelkezik kellő részletezettséggel minden egyes olyan elemről, amely a perben is jelentőséggel bír. Kitért továbbá arra, a címzettnek nem minősülő károsultak az igényérvényesítéshez szükséges határozatról a Hivatalos Lapban történő kihirdetéssel szereznek tudomást, és a határozat az indokolásával együtt minősül közzétett jogi aktusnak. A határozat meghozatala és a teljes terjedelmű bizalmas változat címzettekkel való közlése után több dokumentum jelent meg, amelyek miatt az Európai Parlament és a Tanács 2014. november 26-i, a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló 2014/104/EU irányelve (a továbbiakban: Kártérítési irányelv) is rendelkezik türelmi időről a nyugvás megszűnésére, a jogerős határozattól számított egy év előírásával. Ezen időszak alatt feltételezhetően írásba foglaltan, indokoltan és titokvédelmi szabályoknak megfelelően hozzáférhetővé válnak az igényérvényesítéshez szükséges és azok alapját képező dokumentumok, hitelesen és több nyelven is, vagy legalább a hiteles – fordításra alkalmas – nyelvi változatban megfelelően közzétéve. Ezzel teljes körben világossá válnak mindazok a körülmények is, amelyek a jogsértő vállalkozásokkal vagy az érintett termékekkel a jogsértés mibenlétével kapcsolatban bizonytalanságot okozhatnak és elkezdődhet a perindításra felkészülés, kockázatelemzés és bizonyítási eszközök összegyűjtése. Nem alkalmazható olyan elvárhatósági mérce a felperesekkel szemben, hogy adatokat és információkat legyenek kötelesek a keresetindításhoz és egyáltalán a bírósági eljáráshoz felkutatni úgy, hogy azok egyébként sem helyettesíthetnék a határozat tartalmából nyerhető bizonyítékokat. Ezért a nyugvás megszűnésének egy megközelítéseként tekintette azt is, hogy a Hivatalos Lapban történő kihirdetéshez kötött az igényérvényesítési akadályok elhárulása.

[24] A hatékony bírói jogvédelem és a hatékony jogérvényesítés elvére tekintettel is a kiterjesztő értelmezést tartotta indokoltnak, amelyet alátámaszt az ügy tétjének a felperesek számára képviselt fontossága és a kártérítési követelések hatékony igényérvényesítésének szempontja, továbbá tekintettel kell lenni az érintettek nagy számára, a jogi kérdések és az alkalmazott eljárás bonyolultságára, költségigényére. Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) a 2019. március 28-i C-637/17. számú Cogeco ítéletére hivatkozással rámutatott, a magyar jog alapján gyakorlatilag lehetetlen az igényérvényesítés a Határozat hiányában. Emellett a Kártérítési irányelvnek az elévülésre vonatkozó szabályai a Tpv-t-be nem megfelelően kerültek átültetésre, mivel az elévülésre az irányelv eljárásjogi rendelkezései irányadók, azonban a magyar szabályozás szerint ezeket csak a törvény hatálybalépését követő jogsértésekre lehet alkalmazni. Ezért a nem megfelelő átültetés miatt az irányelv rendelkezése elvének legjobban megfelelő hazai normát kell alkalmazni. Erre tekintettel a versenyhatóság jogerős döntésének meghozatalát követő egyéves türelmi időt a magyar elévülési szabályok rugalmas értelmezésével elfogadhatónak találta, amelyhez képest egyéves határidőn belül a követelés akkor is érvényesíthető, ha eltelt már az elévülési idő. Utalt továbbá arra, az 1959. évi Ptk. alapján kialakult bírói gyakorlat is az igényérvényesítéshez szükséges információk teljeskörű birtokba jutását minősíti a nyugvás megszűnésének, amelyet azonban a felperesek legkorábban a Határozat közzététele napján érthettek el. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperesek igénye nem évült el. Nem tulajdonított jelentőséget ezért a felperesek részére adott korábbi tájékoztatása tartalmának, és a feltárás iránti indítványt elutasította.

[25] Megállapította, a keresetlevél munkaidőn túli benyújtása ellenére az anyagi jogi határidőt a felperesek nem mulasztották el. A III. és VII. rendű felperesek keresetváltoztatása is az elévülési határidőn belül történt, emellett a petíciók és a bizonyítékok közötti

következetlenséget maguk a felperesek szüntették meg a hiánypótlás teljesítésével, amelynek a Pp. 115. § (4) bekezdése szerint a beadásra visszaható hatálya volt. A felpereseknek a Tptv. 11. §-ának megsértésére való utóbbi hivatkozást nem tekintette keresetváltoztatásnak minősülő további vagy eltérő jogállításnak.

[26] Az európai uniós tagság előtti időszakot érintő kereset kapcsán kifejtette, az csak formailag önálló kereset, tartalmilag követő plusz kereset, mivel a felperesek Határozat hatályának kiterjesztését állították. A csatlakozást megelőző időszakban pedig a versenyjogi tilalom Magyarországon is fennállt, a jogi szabályozás az Európai Unión belülihez nem csak hasonló, hanem gyakorlatilag ugyanaz volt, figyelemmel az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett Európai Megállapodás 62. Cikk 1. pontjára és az 1997. január 1. napján hatályba lépett Tptv. 11. § (1) és (2) bekezdésére. Felvetette az uniós jogi kartelltilalom alkalmazhatóságát is a folyamatos jogsértés formájában működő kartell esetében, amely versenyellenes hatásai a csatlakozás időpontjától a Határozat szerint szankcionáltak Magyarország vonatkozásában is. A tagság előtti időszakra a Határozatot más tagállami hatóság határozatához hasonlóan értékelte, a jogsértést megállapító részben foglaltakat tényként elfogadva. Ezért megállapíthatónak találta, hogy amennyiben az EGT piacon volt jogsértés, a magyar piacon is a teljes időszakban, amelynek ellenkezőjét az alperesek anyagi pervezetés után nem bizonyították.

[27] Emellett a Határozatot olyan bizonyítéknak tekintette, amely más körülmények együttes mérlegelésével alkalmas a bizonyítandó tény megállapítására vagy amely a bizonyítási szükséghelyzet jogintézményének igénybevételét alapozhatja meg. A Határozat szerint a vállalkozások egységes és folyamatos magatartással valósították meg a versenyjog sértést 1997 és 2011 között, tehát a teljes időszakra tekintették jogellenesnek a cselekményt, a földrajzi piac és termékpiac szempontjai szerint az egységes piac egésze érintett volt. A teljes időszakra egységes megállapítást tett a Bizottság a Határozatban, az EGT vonatkozású megszorításnak az oka az volt, hogy az eljárás jogalapja az EUMSZ és az EGT megállapodás volt. Lényegesnek azt tartotta, hogy a csatlakozás után a magyar piac is az EGT piac része lett jogilag, ténylegesen a csatlakozással nem változott a hosszú időszakot átfogó jogsértés egységessége, a kereskedelem érintettsége és a korlátozásoktól megszabadult gazdasági környezet sem. A csatlakozás csak a bírság összegének számításával összefüggésben került feltüntetésre. A Határozat nem tért ki a csatlakozás utáni körülményekre, tehát nem merült fel, hogy a csatlakozó államok kapcsán az árkoordinációs összejátszás eltérő lett volna. A csatlakozás megtörténte így nem jelenti az alapul szolgáló, a jogsértés által egységbe foglalt tények eltérő kezelésének szükségességét, különösen úgy, hogy ennek gazdasági akadályai sem voltak és a jogi tilalom is fennállt több jogalapon. Ezért valószínűsítettnek ítélte a bizonyítási szükséghelyzet fennállását, amelyhez képest az alperesek nem valószínűsítették, hogy a felperesek számára a tényállításuk mégis lehetséges volna, továbbá, hogy tőlük nem elvárható az állított tények fenn nem állásának bizonyítása. A bizonyítási szükséghelyzet jogkövetkezményét pedig az alperesek nem tudták elhárítani anyagi pervezetési felhívást követően. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a jogellenes magatartás a tagság előtti időszakra nézve is fennáll.

[28] A jogsértés időszakát követően röviddel megvalósult szerződéskötések esetében kiemelte, a bruttó listaárak meghatározása után feltételezhetően egy hosszabb időszakon keresztül gyűrűzik le a végfelhasználók, fogyasztók szintjéig az árhatás, amely az időszakon túli igényeket is megalapozottá teheti. Emellett – elfogadva a felperesi állítást – a szerződéskötést megelőzi az árak meghatározása, továbbá a rövid idővel a jogsértés

megszűnését követően nem feltételezhető a kartellezéstől függetlenül kialakított verseny diktálta árak érvényesülése. Elképzelhetőnek tartotta azt is, hogy a kartellben résztvevők stratégiai okokból a kartell befejezését követően is magasan tartják az árakat, és miután a Határozat is előírta az abbahagyásra kötelezést, nem jelenthető ki teljes bizonyossággal a jogsértés befejezése.

[29] A Tpv. 88/C. §-ának 2009. június 1. napján hatályba lépett rendelkezése szerinti vélelmet alkalmazhatónak találta, figyelemmel arra, hogy a Tpv. 95/A. § (3) bekezdés d) pontja nem változott, amelyben foglaltaknak megfelelően a felperesek a hatályba lépést követően indították a pert. Kifejtette, a vélelem alkalmazásának alapjául szolgáló legsúlyosabb versenyjogi jogsértés, a versenykorlátozási célú, eladási árak legalább közvetett meghatározása megvalósult. A Határozat ugyanis komplex jogsértést állapított meg, amely szerint a magatartás magán viseli a megállapodás és/vagy összehangolt magatartás valamennyi jellemzőjét, valamint a megállapodás/magatartás célja a verseny megakadályozása korlátozása és/vagy torzítása. A Bizottság hatásvizsgálatot nem végzett, mivel a legsúlyosabb versenykorlátozásról van szó, amely cél szerinti versenykorlátozás. Ezek pedig jellegüknél fogva valószínűen negatív hatásokkal járnak különösen az árak és szolgáltatások árára, mennyiségére vagy minőségére, amely miatt úgy tekinthető, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazásával szükségtelen bizonyítani a piacra gyakorolt tényleges hatásait. A cél általi jogsértések és a hatás általi jogsértések közötti megkülönböztetés azon körülménnyel függ össze, hogy a vállalkozások közötti összejátszás bizonyos formái már természetüknél fogva úgy tekinthetők, hogy károsak a rendes verseny működésére. Az EUB gyakorlata szerint, ha egy megállapodás versenykorlátozó célja bizonyított, akkor már nem szükséges a versenykorlátozó hatást is kimutatni, mivel e hatás nyilvánvaló és így a megállapodás jogsértésre vezet. A hatáselemzés hiánya így azt mutatja, hogy a súlyosabb minősítés (versenykorlátozó cél) alapjául szolgáló tényállás a Bizottság előtti eljárásban anélkül is megállapítható volt, hogy hatáselemzést kellett volna végezni.

[30] Nem fogadta el az alpereseknek azt a hivatkozását, hogy csupán információcsere valósult volna meg. A Bizottság ugyanis a legkárosabb kategóriába sorolta az alperesek magatartását, megállapítva, hogy a megállapodás célja (árak torzítása) és a megállapodás tárgyának abszolút tiltólistás jellege (jövőben tervezett árakra vonatkozó információk adatok cseréje), továbbá egyéb körülmények alapján az alperesek által részletezett további szempontok vizsgálatára nincs szükség. Ez a minősítés pedig köti a bíróságot, a vizsgálati szempontok átértékelésével nem minősítheti át az alperesek megállapodását egy kevésbé súlyos versenyjogi jogsértés kategóriájába. Versenytársak közötti ármeghatározást jelent tehát a koordináció és az összejátszás is, és a Határozat is azt a fajta koordinációt és összejátszást fogalmazza meg, amely a stratégiai információnak minősülő árazást és a bruttó áremelést érintett, a technológiai költségek időzítésén és áthárításán túl, kifejezetten bruttó ár összehangolási céllal. Az EUB 2015. március 19-i C-286/13 P számú Dole ítélete szerint az összehangolt magatartás pedig akkor is versenyessé válhat, ha nem áll közvetlen kapcsolatban a fogyasztói árakkal, hanem az eladási árak közvetett rögzítéséből áll. A bruttó árlisták nettó árakkal való kapcsolata miatt ez a közvetettség fennáll, mivel azok kiindulási alapja a központilag megállapított bruttó árlisták voltak. A célok gyakorlati eredményekkel való visszaigazolására utal, hogy az alperesek a jogsértő működést, cselekvési módot majdnem másfél évtizedig fenn is tartották egy nagy kiterjedésű földrajzi piacon, hatalmas piaci összerészesedés mellett. A vélelmező tény megvalósulására tekintettel így az árhatást bizonyítottan találta a felperesek szintjéig, mivel a vélelem a jogszabály szövege alapján bárki által hivatkozható, azt a közvetett vevő is igénybe veheti a jogérvényesítéshez. Ezért a

felpereseknek az okozatosságot nem kellett bizonyítani, csupán az értékesítési láncban való részvételt. A jogi okozatosság alapjaként figyelembe vette azt a tapasztalati ténybeliséget, miszerint a jogsértő árképzés hatásának az értékesítési láncban történő továbbgörgetése automatizmus, és a továbbhárítás olyan nyilvánvaló tény vagy összefüggés is, amely a magyar jog szerint köztudomású. Nem tulajdonított ezért jelentőséget annak, hogy a kárként a közvetett vevőkre továbbhárított áremelkedésről van szó, az ugyanis a mesterségesen megemelt árak miatti többletköltségekből ered.

[31] Ellenbizonyításnak lehet helye annak kapcsán, hogy feltételezéseken alapuló közgazdasági modellekkel megbecsülve és adatokkal alátámasztva a piaci változások, tendenciák alapján és az egyes hatások elkülönítésével statisztikailag elutasítható-e az árváltozásokon belül az áreltérítés kartell általi okozásának a vélelem szerinti feltevése. Úgy ítélte azonban, hogy, a legjobb becslés sem elég pontos ahhoz, hogy statisztikailag elutasítható legyen az a feltételezés, hogy kár következett be, miután a Határozat szerinti minősítés alapján a káros hatás fennállónak tekintendő és a koordináció hosszú időn keresztül működött. Ezért a jogvitát a továbbiakban összecszerűségi vitaként értékelte azzal, hogy a vélelem minimum kár hipotézist ír elő. Utalt arra, a továbbhárítást az alperesek sem vitatták, a felperesek általi továbbhárításra maguk is hivatkoztak, és azt az is alátámasztja, hogy a többletár viselése esetén az értékesítési láncban feljebb elhelyezkedők károsultként nem kezdeményeztek peres eljárást. A köztudomású jelleggel szemben pedig az ellenbizonyítást nem tartotta megengedhetőnek. Mellőzte ezért az okirat beszerzésére, szemle elrendelésére vonatkozó indítványt, míg az Oxera Expert tanulmány tartalmát a fél álláspontjának tekintette. Kizártnak tartotta a továbbhárítás felperesek általi bizonyítási kötelezettségét azon sajátosság miatt, hogy a 10%-os eltérítés mellett az ismert szakértői módszerek a továbbhárítás direkt bizonyítására nem alkalmazhatók, mivel a továbbhárítási arányon alapuló és a szimulációs módszer az első valós ártöbblet számszerűsítése mellett jöhet csak szóba.

[32] Kifejtette, kárnak nem csak az adásvételi szerződésben vállalt fizetési kötelezettség minősül, hanem a lízingszerződés alapján kifizetett összeg is, mivel a lízingdíj alapját, viszonyítási pontját akkor is egy magasabb árszint képezi, ha egyedi engedmények vagy kedvezmények a konkrét ellenértéket árnyalhatják is. Az értékesítési láncban való időbeli és termékbeli érintettséget, valamint a kárszámítás szempontjából releváns beszerzési ellenértéket a felperesek által becsatolt okiratok alapján bizonyítottak találta. Nem fogadta el a lízingszerződés sajátos konstrukciója miatt az üzemeltetői minőségre való alperesi hivatkozásokat.

[33] Az alperesek továbbhárítási kifogása kapcsán rámutatott, hogy ez a magyar jog szerint a káronszerzés jogintézménye körében helyezhető el, amelyet azonban az esetlegesen fennálló (mindenképpen távolabbi) gazdasági összefüggések esetén sem kell a teljes okozati láncban vélelmezni vagy a jogi okozatosság szintjén elismerni. A felperesek általi esetleges továbbhárítás bizonyítása nem a felperesek érdekében áll a 10 %-os vélelem miatt, továbbá a bizonyítás megkövetelése a jogérvényesítőtől szükségtelen, költséges és időigényes is lenne amellet, hogy a versenyszabályok teljeskörű érvényre juttatásának követelménye és a tényleges érvényesülés elve ellen is hatna, és a továbbhárítás hiánya bizonyításának megkötésével a felperesek vélelemmel célzott bizonyítási kedvezményei relativizálódna. Ugyanezen elvek miatt az alpereseknek ekörben tett bizonyítási indítványait sem találta teljesíthetőnek, figyelemmel arra is, hogy a vélelem hipotézisen alapuló százalékos arányához és nem kimutatott árnöveléséhez képest a felperesek áraiban a versenyellenes mérték megjelenésének elemzése vagy becslése nehezen értelmezhető. Utalt a brit versenyjogi

bíróság döntésében foglaltakra, miszerint akkor csökkenthető vagy elutasítható az igény, ha a jogsértő kimutatja az értékesítési láncon a károsult alatti szinten egy olyan igényérvényesítő csoport létét, amelyre a felárat továbbhárították.

[34] A továbbhárítást a kárenyhítési kötelezettség körében sem tartotta értelmezhetőnek, mivel ezzel a hatékony jogvédelem és tényleges érvényesülés elve sérülne, továbbá az áreltérítés kockázatát a károsultra telepítené. Az egész iparági lefedettség miatt pedig nem is várható el a túlárazással érintett vállalkozástól, hogy más beszerzési forrás után nézzen, mérsékelje veszteségét.

[35] Az alperesek felróhatósága hiányát kizártnak tartotta a jogsértés jellege, a szándékosság és az adott magatartás súlya miatt. Rámutatott, miután a versenyhatóság megállapította az anyavállalat felelősségét, a polgári jogi felelősség az elkülönült jogi személyiség doktrínájára hivatkozással nem vitatható, és a közös versenyjogsértő magatartás miatt a vállalkozások egyetemlegesen felelnek a versenyjogi jogsértéssel okozott kárért. Az engedékenységi kérelmező kapcsán a Tpt. 88/I. § (1) bekezdése pedig jelen ügyben nem alkalmazható.

[36] Mindezek alapján megállapíthatónak találta az alperesek kártérítési felelőssége jogalapjának fennálltát.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[37] A közbenső ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, elsődlegesen annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték.

[38] Hangsúlyozták, az elévülés kapcsán kizárólag az 1959. évi Ptk. szabályai alkalmazhatók, figyelemmel arra is, hogy a Kártérítési irányelv átültetése megfelelően történt, mivel az elévülési szabályok nem eljárásjogi jellegűek. Ezért azt kell vizsgálni, hogy a felperesek mikor kerültek teljeskörűen az igényérvényesítés helyzetébe, amely kapcsán nem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperesek professzionális gazdasági szereplők, jogi szakember folyamatos támogatását élvezték az ügyben, és valamennyi potenciális igényérvényesítő esetében azonos módon kell megítélni az elévülés nyugvásának körülményeit. A perindításhoz pedig a jogsértés tényére, a jogsértéssel kapcsolatos érintettségére és a jogsértők kilétére vonatkozó adatok szükségesek, amelyek a 2016. július 19-i Közleménnyel rendelkezésre álltak, amely információk alapján mások már korábban pert is kezdeményeztek. Utaltak arra, a Közlemény miatt Határozat nem volt előzmény nélküli, figyelemmel arra is, hogy már 2004-től jelentek meg olyan szakmai cikkek, amelyek a bizottság eljárásának folyamatáról adtak tájékoztatást.

Az elévülést érintően az I., II. és III. rendű alperesek hivatkoztak arra is, hogy amennyiben az egy éves igényérvényesítési határidőt 2017. április 6. napjától kell számítani, a kereset az elévülési időn túl érkezett, mivel annak utolsó napján a munkaidő leteltét követően nyújtotta be a felperes a keresetet elektronikus úton.

A IX., X., XI. és XII. rendű alperesek érvelése szerint a 2004. május 1. napját megelőző beszerzésekkel összefüggő követelések azért is elévültek, mivel a felperesek a 2019. szeptember 19. napján érkezett beadványukban jelölték meg az EUMSZ 101. cikke és az EGT megállapodás 53. cikke helyett megsértett jogszabályi rendelkezésként a Tptv. 11. §-át. A III. rendű felperesek pedig a rendszám1 és rendszám2 forgalmi rendszámú tehergépjárművek beszerzése miatti kárigényüket csak a 2018. június 14. napján, azaz az elévülési idő elteltét követően előterjesztett keresetben érvényesítették.

[39] Érvelésük szerint az elsőfokú bíróság által alkalmazhatónak tartott vélelem nem hatályos jogszabályi rendelkezésen alapul, és a Határozatban megjelölt versenyellenes magatartás nem feleltethető meg a vélelem szerinti magatartásnak, mivel nem éri el a jogsértés súlyosságának az ott meghatározott szintjét. A Határozat nem is tartalmaz olyan konkrét megállapítást, amely szerint a címzettek magatartása az eladási árak közvetlen vagy közvetett meghatározására, a piac felosztására, termelési kvóták meghatározására irányult volna, és a Határozat egyáltalán nem állapított meg a versenyjogsértő magatartással összefüggésben hatásokat vagy következményeket. A végső ár kialakulása pedig nem egyszerűsíthető le, az egy komplex folyamat a gazdasági szereplők között, így a szankcionált magatartásnak nincs lényegi hatása a végfelhasználói árakra. A vélelem nem is kárvélelem, nem igazolja az okozatosságot és azt, hogy a kárt a felperesekre továbbhárították az értékesítési láncokon keresztül.

[40] Véleményük szerint a 2004. május 1. napját megelőző szerződések esetében a jogellenes magatartása a felperesek bizonyítási érdekébe tartozik, és a jogsértő magatartás tényét a Határozat nem támasztja alá, míg bizonyítási szükséghelyzet nem áll fenn, mivel a felperesek nem valószínűsítették kellő megalapozottsággal, hogy számukra a tényállítás bizonyítása nem lehetséges, csak kinyilatkozták, hogy az alperesektől lenne elvárható a felperesek által állított tény fenn nem állásának bizonyítása. Emellett az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben ellenbizonyítást is terjesztettek elő. Kifogásolták, hogy az elsőfokú ítélet a Határozatban rögzített időszakot követő beszerzések kapcsán feltételezéseken alapul.

[41] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság ellenbizonyítás lefolytatása nélkül a kár bekövetkeztének megállapításáról, azaz az árhatás tényéről nem határozhatott volna, ilyen bizonyítás a Pp. 266. § (4) bekezdése a köztudomású tények esetében is lehetséges. Utaltak arra, a felperesek általi továbbhárítása hiányának bizonyítására a felperesek kötelesek, amely mellett az alperesek által előterjesztett bizonyítási indítványok sem lettek volna mellőzhetők.

[42] A IV., V., VI. és VII. rendű alperesek vitatták, hogy a Bizottsági Határozatának hatálya a lízingszerződésekre is kiterjed, így az ilyen szerződésekkel érintett gépjárművek vonatkozásában a jogellenesség nem bizonyított.

[43] A VIII. rendű alperes, valamint a XIII., XIV. és XV. rendű alperesek sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság az alperesek által felhozott érvek figyelmen kívül hagyta, amellyel megsértette a tisztességes eljárás elvét és az indokolási kötelezettségét, utóbbit a VIII. rendű alperes megítélése szerint azzal is, hogy a szakértői bizonyítás mellőzésének nem adta indokát.

[44] A IX., X., XI. és XII. rendű alperesek hivatkoztak arra, a III. rendű felperes esetében – kettő kivétellel – a tehergépjárművek beszerzési árát semmilyen bizonyíték nem támasztja alá és a lízingszerződésekben feltüntetett összeg részben a felépítmény ellenértéke, amely nem tartozik a határozat hatálya alá. Kitértek tovább arra is, a 2009. január 11. napját megelőző időszakban létrejött jogviszonyok esetében az Nmjtvr. alapján kell döntenie az alkalmazandó jogról, amely körében az elsőfokú bíróság az Európai Unió más tagállamának jogai vizsgálata nélkül állapította meg, hogy a magyar jog kedvezőbb a felperesek számára. A magyar jog az elsőfokú bíróság által hivatkozott vélelem miatt nem is minősülhet a felperesek számára kedvezőbbnek, mivel ebben az időszakban még nem volt hatályban, míg a későbbi hatályon kívül helyezése miatt a jelen perben nem is alkalmazható.

[45] A XIII., XIV. és XV. rendű alperesek kifejtették, a Bizottság Határozata nem jelen jogalapot a XIII. rendű alperes kártérítési felelősségének megállapításához. Az Európai Unió versenyjog alapján az anyavállalatok felelőssé tehetőek a leányvállalataik magatartásáért, a kártérítési felelősség azonban a nemzeti jog alapján ítéendő meg, és a magyar polgári jog nem ismer olyan szabályt, amely értelmében az anyavállalatot automatikusan felelőssé lehetne tenni a leányvállalat által elkövetett jogsértésért. A Bizottság nem is állapította meg, hogy XIII. rendű alperes maga ténylegesen részt vett volna a jogsértésben. Megjegyezték, a XIV. rendű alperes közvetlenül csak és kizárólag a 2009. február 27. napjáig tanúsított magatartásokért felel, azt követően a XV. rendű alperes anyavállalataként állapította meg a Bizottság Határozata a versenyjogi felelősségét. A XV. rendű alperes esetében pedig a Határozat szerint 2004. január 20. napján kezdődött a jogsértő magatartás, így a korábbi károkért nem felelhet.

[46] A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének helybenhagyására irányult annak helyes indokaira figyelemmel. Kiemelték, a Tpv. 2017. január 15. napját megelőzően hatályos 88/C. §-a irányadó a jelen eljárásban. A 2017. január 15. napjától hatályba lépett rendelkezések ugyanis akkor nem alkalmazhatók, ha a Kártérítési Irányelv magyar jogba való implementálása folytán kerültek átültetésre, azonban ezen irányelv nem tartalmaz a jogsértéssel okozott áreltérítés 10%-os mértékű vélelmére vonatkozó szabályt. Ettől eltérő értelmezés az irányelv céljával és a kartell tilalom teljes és hatékony érvényesülésének elvével is ellentétes lenne. Álláspontjuk szerint – a Német Szövetségi Legfelsőbb Bíróság döntésére is figyelemmel – a Bizottság Határozata alapján a tehergépjárművekre gyakorolt árhatás megállapítható. Az alperesek terhére rótt jogsértés pedig nem pusztán információcsere volt, hanem árkartell. A Tpv. 88/C. § szerinti megállapodás gyűjtőfogalom, amely a Tpv. 11. §-ában foglalt mindhárom tilalmazott magatartási formát lefedi, így az összehangolt magatartást és a vállalkozások társulásainak döntéseit is, amelyet alátámaszt a versenyhatósági gyakorlat is. Ezért a kár tényét és összecszerúságát is vélelmezni kell, amelynek megdöntése az alperesek bizonyítási érdeke. Állították, részükről nem történt meg a kár továbbhárítása, amelyet egyebekben az alpereseknek kell bizonyítani.

[47] Véleményük szerint az elévülés nyugvása 2016. július 19-i Közleménnyel nem szűnt meg, a határozat ugyanis a károsultak legfontosabb információ forrása és egyben a bizonyítás számukra lehetővé egyetlen eszköz. Utaltak arra, sajtóközleményt követően megjelent cikkek kizárólag a sajtóközleményben megjelent információkat tartalmazták, és nem is tanúsítottak az igényérvényesítés során passzív magatartást, mivel felvették a kapcsolatot a NIT Hungaryval, találkozókon részt vettek és az ott szerzett információk alapján próbálták megállapítani, hogy érintettek-e a jogsértéssel, jogi képviselőjük útján kifejezetten

megkeresték a Bizottságot annak tisztázása végett, hogy pontosan milyen tömegű tehergépjárműveket érint a megállapított jogsértés. Ennek körében az elvárhatósági mérce nem a jogi képzettséggel rendelkező szakemberrel szembeni szinthez igazodik, és az elévülés nyugvásának megszűnését mindig adott felperes esetében kell vizsgálni. Az ítéltábla eltérő álláspontja esetére kérték az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését az elévülés nyugásával összefüggésben.

[48] Az I, II. és III. rendű alperesek jogi képviselője a 2021. szeptember 2. napján érkezett beadványában bejelentette, hogy az I. rendű alperes beadvadás folytán 2021. augusztus 31. napján megszűnt, amelyre tekintettel az ítéltábla Gf.III.30.119/2021/7. számú végzésével megállapította, hogy az eljárás az I. rendű alperesre nézve a jogutóda perbelépéséig vagy perbevonásáig 2021. augusztus 31. napján félbeszakadt.

[49] A XIII., XIV. és XV. rendű alperesek a 2021. október 12. napján érkezett beadványukban kérték, hogy az ítéltábla az elsőfokú ítéletet elsődlegesen helyezze hatályon kívül és az eljárást szüntesse meg. Kifejtették az EUB 2021. július 15-i C-30/20. számú járműtípus⁵ ítélet alapján, a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontja nem csak joghatósági, hanem illetékességi szabály, amely kizárólagos, és annak értelmében az a bíróság rendelkezik illetékességgel, amely területén a beszerzések történtek, míg a felperes székhelye szerinti bíróság akkor illetékes, ha ott vagy több helyszínen történtek meg a beszerzések. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság illetékessége csak a II. és III. rendű alperesekre nézve állapítható meg, amely miatt a felperesi oldalon meg nem engedett pertársaság áll fenn. A kizárólagos illetékesség hiányát pedig az eljárás bármely szakaszában figyelembe kell venni. Előadta, hogy a VIII. rendű alperes már az elsőfokú eljárásban kifogásolta az illetékességet.

[50] A felperesek az eljárás megszüntetési kérelem kapcsán kifejtették, hogy az EUB megjelölt ítéletének nincs jelentősége, mivel azon ügy alapját képező per felperese nem a gépjárművek megvásárlásának helyszínén indított keresetet. A XIII., XIV. és XV. rendű alperesek az elsőfokú eljárásban illetékességi kifogást nem terjesztettek elő, így a másodfokú eljárásban benyújtott erre vonatkozó beadvány hatálytalan eljárási cselekmény. Kiemelték, az alperesek vonatkozásában a Pp. 37. § b) pontja szerinti célszerűségi pertársaság áll fenn, ezért az elsőfokú eljárásban a VIII. rendű alperes írásbeli ellenkérelmében előadott kifogás nem hatályosulhatott a többi alperes vonatkozásában, és az a joghatóság hiányán alapult, nem más ténybeli körülményen. Vitatták, hogy az illetékesség kizárólagos lenne, ilyet az EUB ítélete nem állapít meg.

[51] Az ítéltábla a 2022. január 19. napján jogerőre emelkedett Gf.III.30.119/2021/21. számú végzésével az eljárást felfüggesztette az Audiencia Provincial Deleon által az Európai Unió Bíróságánál az elévülés kérdésével kapcsolatban kezdeményezett és C-267/20. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezésig. Az Európai Bíróság az előzetes döntéshozatali eljárásban 2022. július 22. napján ítéletet hozott, amelyet követően az ítéltábla Gf.III.30.119/2021/24. számú végzésével elrendelte az eljárás folytatását.

[52] A folytatódó másodfokú eljárásban az alperesek fellebbezésüket és addigi nyilatkozataikat változatlanul fenntartották, azt a VIII. rendű alperes annyiban egészítette ki, hogy a kizárólagos illetékesség hiánya miatt elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárás megszüntetését kérte. Az EUB 2022. június 22-i C-267/20.

számújárműtípus⁵ és XIV. r. alperes neve ítéletét illetően kiemelték, az abban foglaltak szerint a károsult a Bizottság Határozata összefoglalójának az Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzététele előtt is tudomást szerezhet a kártérítési kereset megindításához elengedhetetlen információkról, amely jelen esetben megtörtént. Az EUB ítéletének a károsult igényérvényesítési helyzetével kapcsolatos tények vonatkozásában tett megállapításai pedig kizárólag az alapeljárás szerinti felperes igényérvényesítési helyzetének megítélésére korlátozódnak. Előadták, a Kúria hasonló ügyben meghozott, a perindítási akadály elhárulását 2017. április 6. napjában megállapító Gfv.VI.30.033/2022/37. számú végzésével szemben jogegységi panaszt terjesztettek elő, mivel a döntés eltért a jogkérdésben a Kúria Gfv.VII.30.521/2018/8. számú részítéletétől, amely a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétételre került.

[53] A IV-VII. rendű és VIII. rendű alperesek az eljárás felfüggesztése iránti kérelmet terjesztettek elő a jogegységi panasz eljárásra tekintettel.

[54] A felperesek fellebbezési ellenkérelmüket fenntartották. Érvelésük szerint az eljárás felfüggesztésének feltételei nem állnak fenn.

Az ítéltábla döntésének indokai

[55] A fellebbezés alapos.

[56] Mindenekelőtt az ítéltábla rámutat, az I. rendű alperes 2021. augusztus 31. napján – jogutódlást eredményező – beolvadással megszűnt, amelyre tekintettel az ítéltábla a 2021. szeptember 29. napján jogerőre emelkedett Gf.III.30.119/2021/7. számú végzésével megállapította, hogy az eljárás az I. rendű alperesre nézve a jogutóda perbelépéséig vagy perbevonásáig félbeszakadt. Ezért az ítéltábla jelen határozatával a Pp. 120. § (4) bekezdésére figyelemmel az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a felperesek és az I. rendű alperes viszonylatában nem bírálta felül.

Az eljárás felfüggesztése iránti kérelem

[57] A másodfokú eljárás során a IV-VII. rendű és a VIII. rendű alperes az eljárás felfüggesztése iránti kérelmet terjesztett elő a Kúria Gfv.VI.30.033/2022/37. számú végzésével szembeni jogegységi panaszeljárásra tekintettel.

A Pp. 123. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a peres eljárást felfüggesztheti akkor, ha a per eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ, amelynek tárgyában közigazgatási per, más polgári per vagy a bíróság hatáskörébe tartozó más közigazgatási vagy polgári eljárás van folyamatban. E jogszabályi rendelkezés alapján a felfüggesztés a bíróság számára nem kötelezettség, hanem lehetőség, és arra abban az esetben kerülhet sor, ha a per eldöntése valamilyen prejudiciális jellegű, vagyis a perben meghozandó határozat tartalmára kiható előzetes kérdés elbírálásától függ. A felperes hivatkozásával ellentétben nem kizárt az eljárás

felfüggesztése a Kúria előtti jogegységi panaszeljárás miatt sem (Kúria Kfv.IV.37.169/2021/8. szám).

A bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 41/D. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés megállapítása esetén a jogegységi panasz tanács határozatában – egyebek mellett – dönt a bíróságokra kötelező értelmezésről. Ekként a jogértelmezés az alsóbb szintű bíróságokra kötelező erővel bír, amelyre azonban kizárólag a jogkérdésben való eltérés megállapításakor kerül sor. A jogegységi panasz eljárás tehát nem mindig fejeződik be ilyen kötelező jellegű jogértelmezéssel. A jogkérdésben való eltérést megállapító jogegységi panasznak megfelelő értelmezés pedig Bszi. 41/D. § (5) bekezdése folytán alkalmazandó 42. § (1) bekezdésének második mondata szerint kizárólag a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező a bíróságokra. Ezért az, hogy a jövőben a Kúria a jogértelmezés kapcsán hoz-e döntést, a jelen per eldöntésének nem előkérdése. E tény legfeljebb célszerűségi megfontolásból tenné lehetővé az eljárás felfüggesztését, arra azonban célszerűségi okok nem vezethetnek (hasonlóan: BH1991. 35, BDT2001. 486, BDT2016. 3606). Emiatt az ítéltábla az eljárás felfüggesztése iránti kérelmét elutasította.

Joghatóság

[58] Az alperesek az elsőfokú eljárásban kifogásolták a magyar bíróság joghatóságát és kérték az eljárás megszüntetését. E kérelmet az elsőfokú bíróság 135-I. számú indokolt végzésével elutasította, amely végzést az alperesek – a Pp. 365. § (3) bekezdésében szabályozott lehetőség ellenére – fellebbezésükben nem támadták, és az ítéltábla sem találta megállapíthatónak a joghatóságnak a Pp. 379. §-a és a Pp. 240. § (1) bekezdés b) pontjának bb) alpontja alapján az ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó hiányát. Az elsőfokú bíróság a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikke 2. pontjának és az annak alkalmazása körében kialakult – a jelen perbelivel megegyező tényállás alapján meghozott 2019. július 29-i c-451/18 számú Tibor-Trans ítéletben kifejtett – EUB gyakorlatnak a helytálló értelmezése alapján állapította meg, hogy a mesterségesen megemelt árak okán kifizetett többletköltségből származó – a felperesek által jelen perben is érvényesített – kár az EUMSZ 101. cikkébe ütköző jogsértés közvetlen következménye, ezért olyan közvetlen kárnak minősül, amely megalapozhatja a kár bekövetkezésének helye szerinti tagállam joghatóságát. Abban az esetben pedig, ha versenyellenes magatartással érintett piac abban a tagállamban található, amelynek területén az állított kár bekövetkezett, akkor a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikke 2. pontjának alkalmazása során úgy kell tekinteni, hogy a kár bekövetkezésének helye ebben a tagállamban található. A káresemény bekövetkezése helyének tehát a jogsértéssel érintett piac helye tekintendő, vagyis ahol a torzított piaci árakat alkalmazták, és ahol a károsult állítása szerint a kár bekövetkezett, még akkor is, ha a kereset a szóban forgó kartell olyan résztvevője ellen irányul, akivel a károsult nem létesített szerződéses viszonyt. A jogsértés nem vitásan kiterjedt az EGT egész területére, amelynek 2004. május 1. napja óta Magyarország is részese. Mindezekre tekintettel – a keresetlevél benyújtásának időpontjában – az Európai Unióban székhellyel rendelkező alperesekre nézve a magyar bíróság joghatósággal rendelkezett, míg az állam neve székhelyű XIII. rendű alperes esetében a joghatóság – az állított kár magyarországi bekövetkezésének helye szerint – az Nmjt. 94. § (1) bekezdésén alapul.

[59] A magyar bíróság eljárására a keresetlevél benyújtásának időpontjára figyelemmel irányadó Nmjt. 66. §-a értelmében a magyar jog alkalmazandó, amelyet a felek nem is vitattak.

Illetékesség

[60] Az elsőfokú eljárásban írásbeli ellenkérelmében a bíróság illetékességét a VIII. rendű alperes kifogásolta azzal, hogy a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontja nem alkalmazható, így a bíróság joghatósága mellett az illetékessége sem áll fenn. Az elsőfokú bíróság 135-I. számú indokolt, az eljárás megszüntetési kérelmeket elutasító végzésében megállapította illetékességét is, amely végzést a VIII. rendű alperes – a Pp. 365. § (3) bekezdésében szabályozott lehetőség ellenére – e körben fellebbezésében szintén nem támadta.

A fellebbezés előterjesztését követően a másodfokú eljárás során a VIII. rendű alperes, valamint a XIII-XV. rendű alperesek – korábbi, fellebbezésükben tett nyilatkozataikat fenntartva – kérték elsőfokú bíróság közbenső ítéletének hatályon kívül helyezésével az eljárás Pp. 240. § (1) bekezdés e) pontja szerinti megszüntetését is. Hivatkoztak arra, hogy az EUB-nek a 2020. július 15-i C-30/2020. számú járműtípus⁵ és társai ítéletéből következően a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikkének 2. pontja kizárólagos illetékességet megállapító szabálynak minősül, amely kizárólagos illetékességgel egyes felperesekre az elsőfokú bíróság nem rendelkezik, amely miatt a keresethalmazat sem megengedett.

Ezen újabb jogszabálysértés megjelölésével az alperesek fellebbezésük Pp. 371. § (1) bekezdés d) pontja szerinti tartalmát a Pp. 375. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére megváltoztatták, amelyre kizárólag a Pp. 375. § (2) bekezdésében meghatározott esetekben van lehetőség. E jogszabályi rendelkezés szerint a fél a fellebbezését, illetve csatlakozó fellebbezését – a 373. és 374. § keretei között – a másodfokú határozat meghozataláig vagy tárgyalás tartása esetén a másodfokú tárgyalás berekesztéséig akkor változtathatja meg, ha az a másodfokú bíróság által a fél tudomására hozottak alapján megengedett, vagy engedélyezett kereset-, illetve ellenkérelem-változtatás, a 373. § (2) bekezdés szerinti új tény állítása, valamint beszámítás folytán szükséges.

[61] Az eljárás megszüntetésére okot adó körülményre történő hivatkozás a Pp. 199. § (2) bekezdés a) pontjának aa) alpontja alapján mint alaki védekezés, az írásbeli ellenkérelem részét képezi, azonban az ellenkérelemben előadottakhoz képest újabb ilyen ok állítása a Pp. 7. § (1) bekezdés 4. pontjában foglaltakra figyelemmel nem minősül ellenkérelem-változtatásnak, ekként a fellebbezés megváltoztatására alapot nem adhat. Az eljárás megszüntetése iránti kérelem kapcsán pedig nem tekinthető új ténynek sem az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozata.

Az előzetes döntéshozatali eljárás során az EUB funkciója kifejezetten az uniós jog értelmezésére szorítkozik, jogkérdésben foglal állást, szükségszerűen pontosítva valamely uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, amely szerint azt a hatályba lépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek az uniós jog értelmezésére vagy érvényességére, nem pedig a nemzeti jogszabályok értelmezésére vagy az alapjogvita keretében felmerült ténykérdésekre

kell vonatkoznia. Azt a megállapítást, hogy egy uniós jogi rendelkezésnek más a tartalma és az értelme annál, mint amire korábban egy tagállami bíróság jutott, nem lehet ténybeli kérdésnek értelmezni. Az EUB az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatában tehát – akár az uniós jog értelmezéséről, akár érvényességéről dönt – minden esetben jogkérdésben és nem ténybeli kérdésben foglal állást, ezáltal az EUB jogértelmező tevékenysége során hozott ítélete nem igazolhat új tényt (Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.027/2021/8. számú jogegységi hatályú határozatának [42]-[44] bekezdései). Következésképpen az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozata a fellebbezés Pp. 371. § (1) bekezdés d) pontja szerinti tartalmának megváltoztatására alapot adó új tényállítást nem jelent, így a fellebbezés megváltoztatásának ez okból sem volt helye.

[62] A Pp. 240. § (1) bekezdése szerinti eljárás megszüntetési ok fennállása ugyanakkor a Pp. 379. §-a alapján az ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére ad alapot, amelyet a másodfokú bíróságnak a Pp. 370. § (2) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem, csatlakozó fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül is figyelembe kell venni. Ezért az ítéltábla hivatalból vizsgálta, hogy megállapítható-e a Pp. 240. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott eljárás megszüntetési ok.

[63] A Pp. 30. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy ha az illetékesség nem kizárólagos, az írásbeli ellenkérelem előterjesztését követően az illetékesség hiány nem vehető figyelembe. Ehhez kapcsolódik a Pp. 240. § (1) bekezdés e) pont eb) alpontja, amelynek a jelen perbeli keresetlevél benyújtásakor hatályos rendelkezése értelmében a bíróságnak az eljárást meg kell szüntetnie, ha a per más – az e törvény hatálya alá tartozó – ügyben eljáró bíróság kizárólagos illetékességébe tartozik, kivéve, ha az illetékesség a felek alávetésén alapul és az alperes illetékességi kifogás nélkül írásbeli ellenkérelmet már előterjesztett. E jogszabályhely 2021. január 1. napjától hatályos rendelkezése szerint pedig a per megszüntetésének akkor van helye, ha a per más – az e törvény hatálya alá tartozó – ügyben eljáró bíróság illetékességébe tartozik, kivéve, ha az illetékesség nem kizárólagos és az alperes illetékességi kifogás nélkül írásbeli ellenkérelmet már előterjesztett. Az idézett rendelkezések összevetéséből megállapíthatóan a jogszabályon alapuló kizárólagos illetékesség hiányát a Pp. 2021. december 31. napjáig és az azt követően hatályos 240. § (1) bekezdés e) pontjának eb) alpontja alapján is figyelembe kell venni, és a kizárólagos illetékesség hiányának a következménye az eljárás – annak bármely szakaszában történő – megszüntetése.

A kizárólagos illetékességi oknak személyi keresethalmazat esetében akkor van jelentősége, ha a keresethalmazat egyben valós tárgyi keresethalmazat is. A Pp. 37. § c) pontja ugyanis a felperesi pertársaságra nézve nem tartalmaz korlátozó szabályt, azonban a Pp. 173. § (1) bekezdése alapján a valódi tárgyi keresethalmazat – egyéb, jelen perben nem vitatott feltételek mellett – akkor terjeszthető elő, ha az egyes keresetek elbírálása más bíróság kizárólagos illetékességébe nem tartozik. Ezért abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontjának rendelkezése kizárólagos illetékességi szabálynak is tekintendő-e.

[64] Az EUB a 2021. július 15-i C-30/2020. számú járműtípus⁵ és társai ítéletében azt határozta meg, hogy a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikkének 2. pontját miként kell értelmezni a termékek árazására és az áremelésekre vonatkozó összehangolt megállapodásokkal érintett piacon a kár bekövetkezésének helyét illetően. Egyértelművé tette továbbá, hogy a

rendelkezés nem csak joghatósági, hanem illetékességi szabályt is magában foglal, mivel az nem csak azt a tagállamot jelöli ki, amelynek a bírósági eljárhatnak, hanem konkrétan az eljárásra illetékességgel rendelkező bíróságot is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy kizárólagos illetékességi szabályként lehetne értelmezni. Az EUB hatáskörébe tartozóként csak arról foglalt állást, hogy a C-30/2020. számú ügy alapeljárásában egy olyan illetékességi szabály, amely egy meghatározott típusú jogvitatípust egyetlen, kizárólagos illetékességgel rendelkező bíróságra bíz, nem ellentétes az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével. Emellett rámutatott arra, hogy ilyen szakosított bíróság hiányában a kár bekövetkezésének helye értelmezése körében az EUMSZ 101. cikkel ellentétes, összehangolt megállapodások miatti kártérítési kereset elbírálására a tagállamokon belül illetékességgel rendelkező bíróság meghatározására vonatkozó tagállami illetékességi szabálynak a Brüsszel Ia. rendelet (15) és (16) preambulum bekezdésében felidézett, a joghatósági szabályokkal kapcsolatos, közelségre és kiszámíthatóságra, valamint megfelelő igazságszolgáltatásra irányuló célkitűzéseknek kell eleget tennie. Ilyen elveknek többféle módon meghatározott illetékességi szabályok is eleget tehetnek. Ezt az értelmezést támasztja alá, hogy az EUB az ítéletben maga is alternatív joghatóság és illetékességi okok fennállását találta elfogadhatónak, ami logikailag eleve kizárja a szabály kizárólagosként történő értelmezésének lehetőségét (Kúria Gfv.VI.30.033/2022/37. számú végzés). Mindemellett a Brüsszel Ia. rendelet a kizárólagos joghatóságot a 24. cikkben szabályozza, így a rendelet 7. cikk 2. pontja szerinti joghatóság nem kizárólagos, emiatt illetékességi szabályként sem értelmezhető kizárólagosként. Ezért a mesterségesen megemelt árak okán kifizetett többletköltségből származó kár iránti perre nincs kizárólagos illetékességgel rendelkező bíróság, így nincs olyan illetékességi ok, amelynek hiányát hivatalból figyelembe véve az eljárást meg kellene szüntetni. Ez egyben azt is jelenti, hogy nem merül fel a felperesi oldalon meg nem engedett pertársaság sem [Pp. 173. § (1) bekezdés].

[65] Az elsőfokú eljárás során illetékességi kifogást a 2019. január 31. napján érkezett írásbeli ellenkérelmében a VIII. alperes terjesztett elő, amely azonban a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontja szerinti illetékességi ok esetleges hiánya esetén sem vezethet az eljárás megszüntetésére. Nem kizárólagos illetékességi ok hiánya esetében a Pp. 2021. december 31. napjáig hatályos 240. § (1) bekezdés e) pont eb) alpontja alapján nem volt helye az eljárás hivatalbóli megszüntetésének, erre csupán a 2021. január 1. napjától hatályos rendelkezés biztosít lehetőséget, amennyiben az alperes illetékességi kifogást terjesztett elő írásbeli ellenkérelmében. Az alperes írásbeli ellenkérelmének benyújtása időpontjában hatályos jogszabályi rendelkezések tehát nem kizárólagos illetékességi ok hiánya esetén nem tették lehetővé az eljárás megszüntetését, még akkor sem, ha az illetékességi ok hiányára az alperes írásbeli ellenkérelmében hivatkozott. A Pp. 2021. január 1. napjától hatályos rendelkezésének alkalmazhatóságára vonatkozóan a módosító jogszabály átmeneti rendelkezést nem tartalmaz, így a Jat. 15. § (1) bekezdés a) pontja szerint a jogszabályi rendelkezést a hatályba lépést követően megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. Miután a VIII. rendű alperes írásbeli ellenkérelmének benyújtása időpontjában a nem kizárólagos illetékesség hiányának nem volt következménye az eljárás megszüntetése, az utóbbi jogszabályváltozás sem eredményezheti azt, hogy az alperes korábban megtett eljárási cselekményének az akkortól eltérő jogkövetkezményét kellene alkalmazni. Mindezekre tekintettel az illetékesség esetleges hiánya az eljárásban már nem vehető figyelembe, amely miatt az eljárás megszüntetésének és az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének nincs helye.

[66] Megjegyzi az ítéltábla az illetékesség kapcsán a következőket: A Pp. 199. § (2) bekezdés a) pontjának aa) alpontja értelmében az eljárás megszüntetésére alapot adó okot és

az azt megalapozó tényeket fel kell tüntetni az írásbeli ellenkérelemben, ezért az illetékességi kifogás kizárólag ezek figyelembevételével történhet, nem pedig általános jelleggel. A VIII. rendű alperes az írásbeli ellenkérelmében pedig az illetékesség hiányát a másodfokú eljárásban előadottakhoz képest eltérő okra és tényre alapította, így az írásbeli ellenkérelem előterjesztését követően megjelölt okon alapuló illetékességi kifogás nem is minősülhet határidőben érvényesítettnek.

Emellett az elsőfokú eljárás során illetékességi kifogást írásbeli ellenkérelmében csak a VIII. alperes terjesztett elő, amely a további alperesekre a Pp. 39. § (1) bekezdése alapján nem hatott ki, mivel az alperesek a Pp. 37. § b) pontja szerinti pertársak. Ezért az II-VII. és IX-XIII. rendű alperesek részéről nem is volt előterjesztett illetékességi kifogás, így vonatkozásukban nem is kerülhetett volna sor az eljárás megszüntetésére.

A felperesi pertársaság esetén a Pp. 37. § c) pontjában foglaltak alapján – erre vonatkozó korlátozó rendelkezés hiányában, a kizárólagos illetékességet kivéve – nem is szükséges, hogy a bíróság valamennyi felperesre nézve illetékességgel rendelkezzen. Az elsőfokú bíróság illetékessége a székhely alapján pedig nem vitatottan legalább a II. és III. rendű felperesek esetében megállapítható, mint ahogyan a felperesek követelésének hasonló jogi és ténybeli alapja, ezért a felperesek az elsőfokú bíróság előtt együtt megindíthatták a pert.

Indokolási kötelezettség, tisztességes eljárás elve

[67] Ezt követően az ítéltábla a VIII. rendű alperes, valamint XIII., XIV. és XV. rendű alperes fellebbezése folytán vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdésében írt indokolási kötelezettségét megsértette-e.

A Pp. 346. § (1) bekezdése alapján az ítélet részét képezi az indokolás is. A Pp. 346. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az indokolás tartalmazza egyebek mellett a bíróság által megállapított tényeket és jogi indokolást, amely ugyanezen szakasz (5) bekezdése szerint tartalmazza a végzés alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

A jogi indokolásának annyira kell részletesnek lennie, amennyiben az a döntéshez igazodik, ugyanakkor szorosan a megállapított tényállásra kell épülnie. Mivel az ítélet törvényességét a jogszabályok helyes alkalmazása biztosítja, az indokolás lényegi eleme az alkalmazott jogszabályokra való hivatkozás, amelynek mind a jogvita szempontjából lényeges anyagi, mind pedig az irányadónak vett eljárási szabályokra ki kell terjednie. Ha az alkalmazandó jogszabály vitás, a bíróságnak azt is ki kell fejtenie, miért éppen a megjelölt jogszabály alapján hozta meg határozatát. Indokolnia kell tehát a felektől eltérő jogi álláspontját. Ez azonban nem jelenti, hogy minden, a felek által felvetett kérdésre, jogi megoldásra ki kellene térnie, a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolásának kötelezettségét, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer

bemutatását. A követelmény az, hogy a döntéshez mérten szükséges körben indokolja meg jogi szempontból is ítéletét oly módon, hogy az a felek számára logikailag, a döntéshez vezető jogi lépéseket illetően érthető, meggyőző legyen. Így biztosítja az indokolás a döntés megalapozottságát [Kúria Pfv.III.21.618/2019/5. szám, Kúria Pfv.VI.20.236/2021/6. szám, Kúria Pf.V.21.374/2021/5. szám, 7/2013. (III.1.) AB határozat].

[68] Jelen esetben az elsőfokú bíróság indokát adta annak, hogy mi alapján találta megállapíthatónak az alperesek kártérítési felelősségének fennálltát. Ennek körében kifejtette, miért a felperesek oldalán állapította meg a bizonyítási szükséghelyzet fennálltát és miért mellőzte a jogalapot érintően a szakértői bizonyítás lefolytatását. Az elsőfokú bíróság tehát a szükséges körben és mértékben mindenben eleget tett indokolási kötelezettségének. Az, hogy a VIII. rendű alperes az indokokat nem tartja kielégítőnek, elegendőnek vagy meggyőzőnek, nem jelenti a Pp. 346. § (5) bekezdésének megsértését, a jogi indokolás helytállósága az ügy érdemére tartozó kérdés. Ezért az ítélet indokolásának nem volt olyan hiányossága, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezte volna.

[69] A VIII. rendű alperes, valamint a XIII., XIV. és XV. rendű alperes fellebbezésében hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság közbenső ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát. A Pp. 371. § (1) bekezdés d) pontja alapján a fellebbezésben – kivéve, ha a felülbírálati jogkör gyakorlásának nem feltétele – jogszabálysértést kell megjelölni, és a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság a fellebbezésben megjelölt jogszabálysértést vizsgálhatja. Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás utolsó bekezdése szerint az Alaptörvény a jogrend alapja, ugyanakkor az alapvetés C) cikk (3) bekezdése, az R) cikk (2) bekezdése és a T) cikk (2)-(3) bekezdése alapján az Alaptörvény nem jogszabály. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük. Ebből következően a fellebbezésben hivatkozott jogszabálysértések vizsgálta körében a másodfokú bíróságnak a megsértettként állított jogszabályi rendelkezéseket az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmeznie, és erre figyelemmel kell állást foglalnia a jogszabálysértésről. A másodfokú bíróság azonban nem vizsgálhatja, hogy az elsőfokú ítélet sérti-e az Alaptörvényt, mivel erre kizárólag az Alkotmánybíróság jogosult az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján. Ezért az ítéltábla nem vizsgálhatta, hogy az elsőfokú bíróság közbenső ítélete sérti-e az Alaptörvénynek a fellebbezésben megjelölt rendelkezését, hanem a fellebbezésben ezzel összefüggésben megsértettként állított jogszabályok tartalmát kell az Alaptörvénnyel összhangban értelmeznie (hasonlóan: BH2020. 324.).

Alkalmazandó jog

[70] Az ügy érdemét illetően – a IX., X., XI. és XII. rendű alperesek fellebbezése kapcsán – elsőként azt kellett vizsgálni, hogy a felpereseknek a Bizottsági Határozattal megállapított versenyjogi jogsértésre alapított kártérítési igény elbírálására mely állam jogát kell alkalmazni.

[71] A versenyjogsértő magatartások közül – a piacra, a tisztességes versenyre gyakorolt hatásuk miatt – kiemelkednek az EUMSZ 101. és 102. (a korábban hatályos EK szerződés 81. és 82.) cikkébe ütköző magatartások. Ilyen jogellenes magatartások nemcsak a Bizottság

(ebben az értelemben mint uniós versenyhatóság) és/vagy a Gazdasági Versenyhivatal által védeni hivatott közérdeket sérthetik, hanem egyedi érdeksérelmeket (jellemzően kárt) is okozhatnak. Ebből következően a versenyjogi jogsértések elkövetői ellen is kétféle igényérvényesítésre nyílik lehetőség. Ha a közérdek védelme indokolja és a jogsértés uniós léptékű, a Bizottság versenyfelügyeleti vizsgálatot rendelhet el, ezen kívül azonban az egyéni jogsérelmek orvoslására polgári per indítható. A jogsértések felszámolásának legfőbb eszköze a közérdekű eljárások lefolytatása, amely során indokolt esetben közjogi alapú szankciók alkalmazására (bírságok kiszabására) kerülhet sor. Az egyéni jogsérelmek orvoslása viszont csak polgári peres eljárásban történhet, amely során a bíróság a jogsértések magánjogi jogkövetkezményeit vonhatja le, így – egyebek mellett – kártérítést is megítélhet a sérelmet szenvedett félnek. Ezt a jogértelmezést támasztja alá az EUB ítélkezési gyakorlata, amely értelmében minden személy követelheti az általa elszenvedett kár megtérítését, ha a kár és a versenyjogi jogsértés között ok-okozati összefüggés áll fenn (2006. július 13.-i C-295/04 – C-298/04 számú Manfredi és társai ítélet, 2014. június 5.-i C-557/12 számú Kone és társai ítélet, 2019. december 12.-i C-435/18. számú Otis és társai ítélet).

[72] Az EUMSZ 101. és 102. (és a korábban hatályos EK szerződés 81. és 82.) cikkének közvetlen hatálya van a magánjogi jogalanyok közötti jogviszonyokban is, ebből pedig azt következik, hogy olyan jogokat és kötelezettségeket keletkeztet az érintett jogalanyokra vonatkozóan, amelyek érvényesülését a tagállami bíróságoknak kell biztosítaniuk. Ahogyan arra a 2004. május 1. napjától hatályos 1/2003/EK Rendelet (7) preambulumbekkezdése is rámutat, a nemzeti bíróságok lényeges szerepet játszanak a közösségi (jelenlegi fogalomhasználattal uniós) versenyszabályok alkalmazásában. Magánszemélyek közötti jogviták eldöntése alkalmával az uniós jog szerinti alanyi jogokat védik, például azzal, hogy kártérítést ítélnak meg a jogsértések sértettjeinek. Az uniós jogalkotás eredményeként 2014. november 26. napján megszületett a Kártérítési irányelv, amely elősegíti az ilyen igények érvényesítését, de mindez nem azt jelenti, hogy e jogforrás teremti meg a kártérítés igények jogalapját. Az irányelv (12) preambulumbekkezdése ugyanis megfogalmazza, hogy célja megerősíteni az uniós versenyjogi jogsértésekkel okozott kár megtérítéséhez való jogra vonatkozó uniós vívmányokat. Ebből következik, hogy az uniós jog már ezen irányelv hatályba lépését és annak tagállami jogba történő implementációját megelőzően, közvetlenül az uniós jogra alapított igényként lehetővé tette azoknak a kártérítési igényeknek az érvényesítését, amelyeket a károsultak versenykorlátozó megállapodásai folytán szenvedtek el (Kúria Gfv.VI.30.033/2022/37. számú végzés).

[73] A versenyjogi jogsértés következményeként felmerülő kár miatti kártérítési felelősségre vonatkozó részletes, közvetlen hatályú szabályozást ugyanakkor sem az EUMSZ, sem a Kártérítési irányelv nem tartalmaz, így a kártérítési felelősség részletszabályaira a tagállami jogok irányadók, amelyek alkalmazása során tiszteletben kell tartani ugyanakkor az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét (EUB 2006. július 13.-i C-295/04 – C-298/04. számú Manfredi és társai ítélete). Azt pedig, hogy az adott jogvitában mely állam joga alkalmazandó, a kollíziós jogi szabályok határozzák meg.

[74] A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra – így a kártérítésre – alkalmazandó jog meghatározására vonatkozó szabályokat a Róma II rendelet tartalmazza, amelynek rendelkezéseit a 31. és 32. cikkelyei alapján a 2009. január 11. napján vagy azt követően bekövetkezett károkozó eseményekre kell alkalmazni (EUB 2011. november 17- C-412/10. számú Homawoo ítélete). Az alperesek a Bizottsági Határozattal megállapított versenyjogsértő magatartásukat a fenti időpontot megelőzően is kifejtették, amely jogsértő

magatartást a Bizottság egységesnek és folyamatosnak tekintett. A Határozat szerint az alperesek magatartása folyamatosan fennállt, nem elszigetelt vagy szórványosan előforduló jelenségekből állt, a jogsértés különböző elemei a teljes időtartam alatt ugyanazt a közös versenyellenes célt követték. Az alperesek tehát az egységes és folyamatos jellegű versenyjogsértő magatartásukat a Róma II. rendelet alkalmazhatóságát követően is folytatták a korábbival azonos tartalommal, ezért a magatartás annak egységességére tekintettel 2009. január 11. napját követően bekövetkezett eseménynek minősül. Következésképpen az alperesek versenyjogsértő magatartása miatt keletkező valamennyi kártérítési igény elbírálására – mint ahogyan arra az elsőfokú bíróság is rámutatott (közbenső ítélet [188] és [197] bekezdései) – az alkalmazandó jogot a Róma II rendelet szabályai alapján kell megállapítani. E rendeletnek pedig a verseny korlátozásából eredő szerződésen kívüli kötelekre alkalmazandó jog meghatározására vonatkozó 6. cikk (3) bekezdés a) pontja alapján az elsőfokú bíróság által helyesen kifejtetteknek megfelelően a felperesek kárigényének megítélésre a magyar jog irányadó.

[75] A magyar jogtól eltérő más jog akkor sem lenne alkalmazható, ha a 2009. január 11. napját megelőző alperesi magatartások esetében a Róma II rendelet nem irányadó. Ebben az esetben az alkalmazandó jogot az Nmjtvr. 2009. április 4. napjáig hatályban volt 32. §-a alapján kell megállapítani. E szakasz (1) bekezdése értelmében főszabály szerint a szerződésen kívül okozott kárért fennálló felelősségre a károkozó tevékenység vagy mulasztás helyén és idején irányadó jogot kell alkalmazni. Ugyanezen szakasz (2) bekezdés értelmében pedig akkor kell irányadónak tekintenie annak az államnak a jogát, amelynek a területén a kár bekövetkezett, ha az a károsultra kedvezőbb.

Jelen esetben az alperesek versenyjogsértő magatartása a Bizottság Határozatából kitűnően több állam területén történt, az folyamatos és egységes jellegű volt, így nem választható szét, hogy a felperesek állított kárát pontosan mely államban kifejtett tevékenység okozta. Több állam joga azonban egyszerre nyilvánvalóan nem alkalmazható, és ilyen esetre az Nmjtvr. 32. § (1) bekezdése nem szabályozza, hogy a több állam közül egy jogát mire tekintettel lehetne irányadónak tekinteni. Nincs tehát olyan szabály sem, hogy ekkor annak az államnak a joga lenne irányadó, amelyhez a károkozó magatartás leginkább kapcsolódik. Ezért az Nmjtvr. 32. § (1) bekezdése alapján jelen perben az alkalmazandó jog nem határozható meg.

Az Nmjtvr. 32. § (2) bekezdése a kár bekövetkezésének helye szerinti állam jogát a károsultra való kedvezőbbisége esetén teszi lehetővé, amely megfogalmazás nem zárja ki, hogy a kár bekövetkezte helyének joga a tartalmán kívül más szempontból legyen kedvezőbb. Ilyen más szempontú kedvezőbbiség az, ha a károkozó tevékenység vagy mulasztás helyéhez képest a kár bekövetkeztének helye egyértelműen megállapítható. Ebben az esetben ugyanis meghatározható annak az egyetlen államnak a joga, amely szabályai szerint a károsult igényét érvényesíteni tudja. A perbeli esetben a felperesek állított kárának bekövetkezési helye nem vitatottan Magyarországon van, így a magyar jog irányadó a felperesek kártérítési követelésének elbírálására.

Versenyjogi jogsértéssel okozott felelősségre vonatkozó magyar szabályok

[76] Ezt követően vizsgálendő volt a magyar jog versenyjogi jogszabálysértéssel okozott károkért való felelősségre vonatkozó szabályozása.

A Tpvt. 2017. január 15. napját megelőzően a 11. §-ába és az EUMSZ 101. cikkébe ütköző versenyjogi jogsértéssel okozott kárért való felelősséggel kapcsolatos rendelkezést – a Tpvt. 88/C. §-a kivételével – nem tartalmazott. A Tpvt. 2017. január 15. napjától hatályos, versenyjogi jogsértéssel okozott kárért való felelősséget kimondó 88/D. § (1) bekezdése pedig a Tpvt. 95/E. § (4) bekezdése alapján kizárólag a hatálybalépését követően tanúsított versenyjogi jogsértéssel okozott károkozó magatartás esetén kell alkalmazni. Ezért a 2017. január 15. napját megelőzően tanúsított károkozó magatartásokkal okozott károkért való felelősséget – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény 54. §-ára figyelemmel – a károkozó magatartás időpontjában hatályos 1959. évi Ptk. vagy a Ptk. szabályai alapján kell vizsgálni. Miután a perbeli esetben az alperesek a versenyjogsértő magatartásukat a Ptk. hatálybalépését megelőzően fejtették ki, az 1959. évi Ptk. irányadó, amelynek 339. § (1) bekezdése értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni, míg mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A versenyjogi jogsértéssel okozott kárért való felelősség tényállási elemei erre figyelemmel a versenyjogi jogsértésben megnyilvánuló jogellenes magatartás, a kár és az ezek közötti okozati összefüggés. A károk körébe tartozik – a jelen perben is érvényesített – az áruért megfizetett ellenszolgáltatás és a versenyjogi jogsértés hiányában az adott piacon érvényesülő ár közötti különbség, mint mesterségesen megemelt árak okán kifizetett többletköltség, amennyiben azt nem hárították tovább.

Elévülés

[77] Az alperesek ellenkérelmükben hivatkoztak a magatartásuk miatt érvényesített kártérítés iránti követelés elévülésére, amelyet az elsőfokú bíróság nem talált megállapíthatónak, ugyanakkor az alperesek fellebbezésükben ezt vitatták. Ezért a bíróságnak a kártérítési felelősség feltételei fennállta vizsgálatát megelőzően abban a kérdésben kellett döntenie, hogy a perbeli követelés elévült-e. Az elévült követelés ugyanis bírósági úton nem érvényesíthető [1959. évi Ptk. 325. § (1) bekezdés], ezért a bíróság az elévült követelés tárgyában előterjesztett keresetet érdemben nem bírálhatja el (BH2006. 320, BH2013. 189.I., BDT2008. 1837).

[78] A Tpvt. 2017. január 15. napjától hatályos 88/T. §-a a versenyjogi jogsértésből eredő kártérítési igény elévülésének szabályait tartalmazza, azonban az a Tpvt. 95/E. § (4) bekezdése alapján annak hatályba lépését követően tanúsított versenyjogi jogsértéssel okozott károkozó magatartás esetén alkalmazható. Az elévülésre vonatkozó szabályokat a Tpvt. 88/T. §-ába a jogalkotó a Kártérítési irányelv alapján és annak megfelelően ültette át, és azok az irányelv 22. cikk (1) bekezdésével összhangban kizárólag a hatálybalépést követő károkozó magatartásokra alkalmazhatók. A Kártérítési irányelv ezen rendelkezése szerint ugyanis a tagállamoknak biztosítaniuk kellett, hogy az irányelv 21. cikke értelmében az ezen irányelv anyagi jogi rendelkezéseinek való megfelelés céljából elfogadott nemzeti intézkedések ne legyenek visszamenőleges hatállyal alkalmazhatók. Az EUB a 2022. június 22-i C-267/20. számú járműtípus5 és XIV. r. alperes neve ítéletben pedig megállapította, hogy az irányelvnek az elévülésre vonatkozó rendelkezései anyagi jogi jellegűek, amely következtében az azzal

összefüggő nemzeti jogszabály sem alkalmazható visszamenőlegesen. A Kártérítési irányelv elévülési szabályainak az időbeli alkalmazhatóságot illető megfelelő implementálása miatt a közvetett hatály elve nem érvényesül. A 2017. január 15. napjáig hatályos Tpv. elévülésre vonatkozó szabályt nem tartalmazott, ezért kizárólag a 1959. évi Ptk. rendelkezései alapján kellett vizsgálni.

[79] Az elévülés kezdő időpontja az 1959. évi Ptk. 326. § (1) bekezdése szerint a követelés esedékessé válása, amelynek időpontját az elsőfokú bíróság az egyes tehergépjárművekre vonatkozó adásvételi és lízingszerződések megkötésének időpontjában határozta meg, amely a másodfokú eljárásban nem volt vitatott, ezt a megállapítást fellebbezés nem érintette.

[80] Az ügyletkötések időpontjától az 1959. évi Ptk. 324. § (1) bekezdése szerinti öt éves elévülési idő eltelt, ugyanakkor az 1959. évi Ptk. 326. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy ha a követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az akadály megszűnésétől számított egy éven belül – egyéves vagy ennél rövidebb elévülési idő esetében pedig három hónapon belül – a követelés akkor is érvényesíthető, ha az elévülési idő már eltelt vagy abból egy évnél, illetőleg három hónapnál kevesebb van hátra. Ezért azt kellett vizsgálni – az uniós joggal is összhangban –, hogy mikor szűnt meg a felpereseknél a perindítás akadálya.

[81] A felperesek keresetüket az alperesek 1997. január 17. napja és 2011. január 18. napja között tanúsított versenyjogsértő magatartására alapították, amely kapcsán a Bizottság Határozatával a jogsértést az EGT teljes területére megállapította. A Bizottság Határozatának rendelkező része Magyarországra – az EGT tagsága keletkezésének idejére figyelemmel – 2004. május 1. napjától terjed ki, ugyanakkora felperesek hivatkoztak arra, hogy ezt megelőző időben is érintette Magyarországot az alperesek versenyjogsértő magatartása. Kétségtelen, a Bizottság Határozata 2004. május 1. napját megelőző időre a magyar piacon történt versenyjogsértésre – joghatósága hiányában – megállapítást nem tehetett, azonban a felperesek nem eltérő versenyjogsértő magatartást állítottak ezen időtartamra, hanem azt, hogy az alperesek magatartása Magyarországra is vonatkozott. Ezért a felperesek keresete – az alperesek fellebbezési érvelésével ellentétben – teljes egészében ún. követő (follow on) kereset, mivel az nem valamely versenyhatósági határozattól függetlenül indított kereset. Önálló (stand alone) keresetnek ugyanis az minősül, amikor a versenyjogi kártérítési pert versenyhatóság eljárása nem előzi meg, ilyen határozatra a felperesek a perben nem hivatkoznak, keresetet a határozattól függetlenül indítják meg. Ez következik az EUB 2019. március 28-i C-637/17. számú Cogeco-ítéletének [52] bekezdésében foglaltakból, amely valamely nemzeti versenyhatóság jogerős határozattól függetlenül indított és az ilyen határozatot követően indított kereseteket különböztet meg.

[82] Az EUB follow-on keresetek tekintetében folytatott következetes gyakorlata szerint még akkor is, ha az adott keresetre vonatkozó egyetlen uniós szabályozás sem alkalmazható *ratione temporis*, az egyes tagállamok jogrendjének feladata meghatározni az EUMSZ 101. és 102. cikk megsértéséből eredő kár megtérítéséhez való jog érvényesítésének szabályait, ideértve az elévülési időkre vonatkozó szabályokat is, tiszteletben tartva azonban az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét, amely utóbbi megköveteli, hogy a jogalanyok által az uniós jog közvetlen hatályára alapított jogok védelmét biztosítani hivatott keresetekre vonatkozó szabályok ne tegyék gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (2019. március 28-i C-637/17. számú

Cogeco ítélet 42. és 43. pont, 2001. szeptember 20-i C-453/99. számú Courage és Crehan ítélet 27. pont).

[83] Azt a nemzeti szabályozást, amely az elévülés kezdő időpontjáról, annak tartamáról, továbbá a nyugvásának vagy megszakadásának feltételeiről rendelkezik, hozzá kell igazítani a versenyjog sajátosságaihoz, valamint a versenyjogi szabályoknak az érintett személyek általi alkalmazásával elérni kívánt célokhoz, annak érdekében, hogy ne hiúsítsák meg az EUMSZ 101. és 102. cikk teljeskörű érvényesülését. Az uniós versenyjog megsértése miatti kártérítési keretek előterjesztéséhez ugyanis fő szabály szerint összetett ténybeli és gazdasági elemzés lefolytatása szükséges (2019. március 28.-i C-637/17. számú Cogeco ítélet 46. és 47. pont). Ezek figyelembevétele azért is indokolt, mivel a károsultak és a versenyjogi jogsértések elkövetői egymás közti viszonylatában jellemzően jelentős információs asszimetria áll fenn.

[84] Az EUB ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy ahhoz, hogy a károsult kártérítési keresetet terjeszthessen elő, elengedhetetlen, hogy tudja, mely személy felelős a versenyjogi rendelkezések megsértéséért (2019. március 28.-i C-637/17. számú Cogeco ítélet 50. pont). Ebből következik, hogy a versenyjogi jogsértés fennállása, a kár fennállása, az e kár és e jogsértés közötti okozati összefüggés, valamint e jogsértés elkövetőjének személyazonossága azon elengedhetetlen információk közé tartozik, amelyekkel a károsult személynek rendelkeznie kell ahhoz, hogy kártérítési pert indítson. E körülmények között megállapította az EUB, hogy a tagállamok és az Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértése miatti kártérítési keresetekre alkalmazandó elévülési idők nem kezdődhetnek meg azelőtt, hogy a jogsértés megszűnt volna, és a károsult fél tudomást szerzett volna, vagy észszerűen úgy volna tekinthető, hogy tudomást szerzett arról, hogy e jogsértés következtében őt kár érte, valamint a jogsértés elkövetőjének kilétéről (2022. június 22-i C-267/20. számú járműtípus5 és XIV. r. alperes neve ítélet 59-61. pont).

[85] Jelen esetben az alperesek versenyjogsértő magatartásáról 2016. július 19. napján a Bizottság honlapján megjelent a Közlemény, amelyből – mint ahogyan az alperesek által hivatkozott egyéb cikkekből – nem derült ki minden elkövető személye, és a fentiek szerinti egyértelmű információk sem álltak a felperesek rendelkezésére a jogsértés pontos időtartamát és az e jogsértéssel érintett terméket illetően. A Közlemény kevésbé részletes információkat tartalmazott az érintett ügy körülményeiről és azokról az okokról, amelyek miatt valamely versenykorlátozó magatartás jogsértésnek minősíthető. Ezzel szemben az Európai Unió hivatalos lapjában közzétett Bizottsági Határozat már kellően informatív, mert az az 1/2003/EK rendelet 30. cikke szerint megadja a felek nevét és a határozat fő tartalmát, ideértve a kiszabott szankciókat. Garanciális okokból sem fogadható el a Közlemény és az abban foglalt információk adattartalma, ugyanis az ilyen közlemények joghatás kiváltására nem alkalmas célból készült olyan rövid dokumentumok, amelyeket fő szabály szerint a sajtónak és a médiának szánnak, ennek megfelelően megjelenésük helye is csak internetes felület, honlap, szemben a jogi hatás kiváltására alkalmas Határozat Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzétételével. Jelentősége van továbbá annak is, hogy a károsultak nem részesei a Bizottság versenyfelügyeleti eljárásának, a versenyjogi jogsértéssel kapcsolatos Határozatról hitelesen csak a Bizottság által az 1/2003/EK rendelet 30. cikke szerinti adattartalmú, kötelezően közzéteendő Határozatból (összefoglalóból) értesülhetnek, és figyelembe vehető az is, hogy nyelvi rezsimnek is szerep juthat, ugyanis csak a Határozat összefoglalójának közzététele kötelező az Unió összes hivatalos nyelvén (Kúria Gfv.VII.30.033/2022/37. számú végzés). Nem áll fenn továbbá általános gondossági kötelezettség sem a versenyjogi jogsértés károsultjait illetően, amely arra kötelezné őket,

hogy nyomon kövessék az ilyen sajtóközlemények közzétételét (2022. június 22-i C-267/20. számú járműtípus5 és XIV. r. alperes neve ítélet 68. pont).

[86] Az alperesek pedig a NIT Hungary tájékoztatását illetően nem is állították, hogy az a Határozattal megegyező tartalmú, míg az, hogy a Határozat az esetleges tájékoztatáshoz képest milyen további adatokat tartalmaz (vagy nem tartalmaz), azok közül melyek lehetnek szükségesek a keresetlevél benyújtásához, szükségszerűen csak a Határozat közzétételével vált egyértelművé. Utólag, a Határozat tartalmának ismeretében már nem lehet arra hivatkozni, hogy az esetleges tájékoztatáshoz – illetve a Közleményhez – képest új, lényeges információt nem tartalmazott. Nem volt ezért szükséges vizsgálni a NIT Hungary által a tagjainak adott tájékoztatást.

[87] Ezért észszerűen nem lehet úgy tekinteni, hogy a felperesek a Közlemény közzétételének időpontjában, vagyis 2016. július 19. napján tudomást szereztek mindazokról az elengedhetetlen információkról, amelyek lehetővé tették számukra a kártérítési per megindítását. Ezzel szemben az állapítható meg, hogy csak a Bizottság Határozatának az Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzétételekor, vagyis 2017. április 6. napján szereztek tudomást minden, az igényérvényesítéshez szükséges információról. Ekkor kerültek tehát a felperesek abba az információs helyzetbe, amely megszüntette az igényérvényesítésük akadályát, így ettől az időponttól számított egy éven belül érvényesíthették kártérítési igényüket az alperesekkel szemben.

[88] Eltérő értelmezés a Kúria Gfv.VII.30.521/2018/8. számú részítéletéből sem következik. A részítéletének [31] bekezdésében a Kúria azt állapította meg, hogy a versenyhatóság határozata kapcsán indult közigazgatási perben hozott döntés az, amely nem az igényérvényesítés feltétele, hanem csupán a kártérítési perben eljáró bíróság érdemi döntésének az előkérdése. A Kúria tehát nem a versenyhatóság határozatának megítélésével kapcsolatban foglalt állást, továbbá jelen esetben a Bizottság Határozatát érintően az alperesek jogorvoslati eljárást nem kezdeményeztek, és a felperesek nem is ilyen eljárás eredményére hivatkoztak az igényérvényesítésük akadályoztatottságának megszűnésével összefüggésben. Ezen túlmenően a Kúria fenti részítéletének [32] bekezdésében foglaltak szerint – jelen ügytől eltérően – a magyar versenyhatóság magyar nyelvű, részletes sajtóközleménye mellett a magyar versenyhatóság honlapján magyar nyelven megjelent a Határozat is. Mindezek alapján az állapítható meg, hogy a felperesek igényérvényesítésének akadálya 2017. április 6. napján a Határozatnak az Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzétételekor szűnt meg.

[89] Ezt követően vizsgálta az ítéltábla, hogy a felperesek igényérvényesítése az egyéves jogvesztő határidőn belül megtörtént-e.

Az 1959. évi Ptk. 326. § (2) bekezdésében meghatározott „igényérvényesítés” a következetes bírói gyakorlat szerint kifejezetten a bírósági úton történő igényérvényesítést – azaz peresítést – jelent, e körben önmagában az írásbeli felszólítás nem elégséges (EBH2003. 853, BH2004. 237, Kúria Pfv.V.20.717/2019/7.). Lényeges továbbá, hogy az egyéves határidő jogvesztő jellegű, az nem szakítható meg [hasonlóan: 1/2004.(XII.2.) PK. vélemény 4. pontja, EBH2003. 853, Kúria Pfv.V.20.711/2006/5.]. Ez a határidő anyagi jogi jellegű, és valamely követelés érvényesítésének egyik anyagi jogi feltétele, ekként nem olyan keresetindítási

határidő, amelyre alkalmazhatók lennének – az 1/2017. PJE határozat alapján a Pp. esetében is irányadó – a bírósági eljárást megindító keresetlevél vagy kérelem késedelmes benyújtásáról szóló 4/2003. PJE határozatban foglaltak, miszerint a határidő megtartottságához a keresetlevélnek a határidő utolsó napján a munkaidő végéig kell a bírósághoz beérkeznie. Az 1959. évi Ptk. 326. § (2) bekezdésében megjelölt igényérvényesítési határidőre az 1959. évi Ptk. hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1960. évi 11. törvényerejű rendelet 3. § (2) bekezdése vonatkozik. E jogszabályi rendelkezés értelmében az években megállapított határidő – jelen esetben nem alkalmazandó kivétellel – azon a napon jár le, amely elnevezésénél vagy számánál fogva megfelel a kezdő napnak, és nem követeli meg azt, hogy az igény érvényesítését jelentő keresetlevélnek a bírósághoz a munkaidő végéig be kell érkeznie. Ezért az 1959. évi Ptk. 326. § (2) bekezdése szerinti, a követelés érvényesíthetőségére vonatkozó határidő akkor megtartott, ha az erre irányuló keresetlevél az utolsó napon, annak 24. óráját megelőzően a bírósághoz igazoltan megérkezik. Erre elektronikus kapcsolattartás esetén lehetőség is van, mivel az informatikai rendszer a beadványokat bármely időpontban fogadja, és a bírósági ügyvitelről szóló 14/2022. (VIII.1.) IM rendelet 75/C. § (5b) bekezdése alapján az informatikai rendszer befogadás-visszaigazolása esetén – az abban megjelölt időpontban [75/C. § (2f) bekezdés c) pont] – a beadványt benyújtottnak kell tekinteni. Ennek megfelelően a felperesek keresetlevele a 2017. április 6. napjától számított egyéves határidő utolsó napján nem vitatottan beérkezett a bírósághoz, amely kapcsán nem volt jelentősége a munkaidő lejártának.

[90] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy nem eredményezte a követelés elévülését az, hogy a felperesek a 2014. május 1. napját megelőző alperesi károkozó magatartások esetében a jogellenesség alapját az EUMSZ 101. cikke helyett a Tpvt. 11. §-ában jelölték meg a 2019. szeptember 20. napján érkezett beadványukban. A Pp. 170. § (2) bekezdés b) pontja alapján a keresetlevél érdemi részében fel kell tüntetni az érvényesíteni kívánt jogot a jogalap megjelölése útján, amely a Pp. 7. § (1) bekezdés 8. pontja szerint az anyagi jogi jogszabályi rendelkezés, amely az alanyi jogot közvetlenül keletkeztető tényeket meghatározza és annak alapján az igényt támasztására feljogosít. Az érvényesíteni kívánt jog körébe tehát kizárólag az érvényesített alanyi jogot közvetlenül megalapozó (keletkeztető) tárgyi jogi rendelkezések tartoznak, az egyéb jogalapi feltételekre irányadó jogszabályi rendelkezések megjelölése nem. Nem szükséges a teljes jogviszony valamennyi elemének jogi minősítése, csupán az ebből eredően érvényesített igény kapcsán kell a jogalap megjelölést, minősítést elvégezni.

[91] Kártérítési igény esetében – a Tpvt. speciális felelősségi alakzata hiányában – az igényt az 1959. évi Ptk. 339. § (1) bekezdése alapozza meg, ez az érvényesíteni kívánt jog. Ezért a 2004. május 1. napja előtti időszakra vonatkozóan a Tpvt. 11. §-ára való felperesi hivatkozás nem jelenti az érvényesíteni kívánt jog megváltoztatását, így a Pp. 7. § (1) bekezdés 12.a) pontja szerinti keresetváltoztatást sem. Nem érvényesítettek ezáltal a felperesek a perben olyan új igényt, amelyre a keresetlevél beadásához fűződő – elévülést megszakító – anyagi jogi joghatás nem állna fenn.

[92] Nem értett egyet ugyanakkor az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, miszerint a III. rendű felperesnek a rendszám1 és rendszám2 forgalmi rendszámú tehergépjárműveket illetően az igénye nem évült el.

Az 1959. évi Ptk. 326. § (2) bekezdése szerinti határidőn belül a jogosultnak kell az igényt érvényesítenie, tehát a jogosult javára szóló teljesítésre irányuló keresetlevél alkalmas az 1959. évi Ptk. 326. § (2) bekezdésében meghatározott határidő megtartottságához fűződő joghatás kiváltására.

A rendszám1 és rendszám2 forgalmi rendszámú gépjárművekkel kapcsolatos összesen 12 523,9 euró kárigény a keresetlevélben a VII. rendű felperes kereseti kérelmében szerepelt, valamint a keresetlevél tényállást és jogi érvelést tartalmazó részében is a VII. rendű felperes által megszerzett gépjárműként kerültek feltüntetésre. 2018. június 15. napján változtatták meg a felperesek a keresetüket akként, hogy a két tehergépjármű utáni kártérítés iránti igényt a III. rendű felperes érvényesítette.

[93] A Pp. 115. § (4) bekezdése értelmében kizárólag a bíróság által elrendelt hiánypótlás teljesítése esetén lehet a keresetlevelet úgy tekinteni, mintha azt a felperes már eredetileg is helyesen adta volna be. A rendszám1 és rendszám2 forgalmi rendszámú tehergépjárművekre vonatkozó követeléssel összefüggésben azonban az elsőfokú bíróság 4. sorszámú végzésével hiánypótlásra nem hívta fel a felpereseket, a keresetlevél ilyen – annak tartalmából egyebekben fel sem ismerhető – következetlensége hiánypótlásra nem is adott volna okot. Ezért nem lehet úgy tekinteni, hogy a III. rendű felperes ezen tehergépjárművek esetében a keresetlevélben már érvényesítette volna igényét, hanem csak 2018. június 15. napján, azaz az 1959. évi Ptk. 326. § (2) bekezdése szerinti egyéves határidő elteltével. Ennek következtében a III. rendű felperes követelése ezen két tehergépjármű vonatkozásában elévült, az az 1959. évi Ptk. 325. § (1) bekezdése alapján bírósági úton nem érvényesíthető. Emiatt ezen kettő tehergépjárműre vonatkozó kereset elutasításának van helye.

Versenyjogi jogsértéssel okozott kár; közbenső ítélet feltételei

[94] Ezt követően az alperesek fellebbezése nyomán az ítéltábla vizsgálta az el nem évült igények tekintetében a kártérítési felelősség jogalapjának fennálltát, amelyet az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapíthatónak talált.

A Pp. 341. § (4) bekezdése szerint, ha a keresettel érvényesített jog fennállása és az ennek alapján a felperest megillető követelés összege vagy mennyisége tekintetében a vita elkülöníthető, a bíróság a jog fennállását közbenső ítélettel előzetesen is megállapíthatja. Közbenső ítélet meghozatalához tehát szükséges, hogy a keresettel érvényesített jog fennállta a per adatai alapján megállapítható legyen.

[95] Kártérítési perben közbenső ítélet meghozatala esetében, a közbenső ítéletben dönteni kell egyrészt a felperes károsodása bekövetkezésének tényéről, másrészt a beállott kárnak a károkozó magatartásával való okozati összefüggéséről (EBH2004. 1039.II.), továbbá a felelősség mértékéről szóló döntés is a határozat rendelkező részére tartozik (EBH2006. 1419. III.). Lényeges, a károkozó magatartás csak egyik törvényi tényállási eleme a kárfelelősség beállásának, és ennek tanúsítása nem minden esetben vezet automatikusan károsodáshoz (Kúria Pfv.III.20.556/2018/5.). A felperest ért kár tényének bizonyítatlansága esetén nem ítélt meg a kártérítési követelés jogalapja sem közbenső ítéletben. A kártérítési felelősség fennállásáról szóló közbenső ítélet meghozatalának tehát szükséges ténybeli alapja a kár

bekövetkezése, függetlenül annak mértékétől, amely már a kereset összegszerű megalapozottsága körében vizsgálendő. A kár bekövetkezésének elvi lehetősége ugyanis még nem ad alapot a Pp. 341. § (4) bekezdésének alkalmazására, ahhoz a kár bekövetkezésének bizonyossága szükséges. A kár bekövetkezésének a Pp. 341. § (4) bekezdése alkalmazásához szükséges bizonyossága ugyanakkor nem kell hogy kiterjedjen az érvényesített kárigény teljességére összességében (BH2005. 511., BDT2010. 2235., Kúria Pfv.III.20.597/2019/5.).

Károkozó magatartás

[96] A versenyjogi jogsértés miatt érvényesített kárigény esetében a kártérítési felelősség feltételei közül elsőként a jogellenes magatartás ténye vizsgálendő, azaz az, hogy az alperesek versenyjogi szabály által tiltott magatartást tanúsítottak-e.

[97] A Bizottság Határozatában megállapította, hogy az alperesek – egyebek mellett – a közepes és nehéz tehergépjárművekre alkalmazott árazásra és bruttó árak emelésére vonatkozó összehangolt magatartásból álló versenyjogi jogsértést követtek el 1997. január 17. napjától 2011. január 18. napjáig az EGT teljes területén. A Tpv. 88/R. § (1) bekezdés a) pontja alapján a Bizottság Határozatának a jogsértést megállapító részéhez a bíróság kötve van, tehát versenyjogi kártérítési perben a bíróság e tekintetben eltérő következtetésre nem juthat. Ez egyben azt is jelenti, hogy a Határozatnak a jogsértést megállapító rendelkezését alátámasztó részeitől sem lehet eltérni.

[98] Magyarország 2004. május 1. napjától tagja az EGT-nek, így ezen időponttól kezdődően a Határozat jogsértést megállapító része Magyarországra is vonatkozik. Ezért – az alperesek által fellebbezésükben sem vitatottan – bizonyított, hogy az alperesek a Határozatban megállapított, az EUMSZ 101. cikkébe ütköző versenyjogi jogsértést 2004. május 1. napjától Magyarországot érintően is tanúsították.

[99] A 2004. május 1. napját megelőző időre nézve a Bizottság Határozata – Magyarország EGT tagságának akkori hiánya miatt – nem állapíthatott meg Magyarországot érintő jogsértést, így ennek ténye bizonyítására a Határozat önmagában nem alkalmas. A Határozat ugyanakkor a Tpv. 88/R. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel azt bizonyítja, hogy az alperesek az abban megállapított versenyjogsértő magatartást elkövették, amely magatartás Magyarország területén az EUMSZ 101. cikkével tartalmában megegyező Tpv. 1997. január 1. napjától hatályos 11. § (1) bekezdése értelmében ugyancsak tiltott volt. Ezért amennyiben az alperesek magatartása 2004. május 1. napját megelőzően Magyarországot is érintette, az ebben az esetben is jogellenes. Ezen érintettség kapcsán a felperesek bizonyítási szükséghelyzetre hivatkoztak a Pp. 265. § (2) bekezdés b) pontja alapján.

E jogszabályi rendelkezés szerint a fél bizonyítási szükséghelyzetben van, ha valószínűsíti, hogy a tényállás bizonyítása számára nem lehetséges, de az ellenérdekű féltől elvárható az állított tények fenn nem állásának a bizonyítása, és az ellenérdekű fél nem valószínűsíti ennek ellenkezőjét.

Az alperesek a versenyjogsértő magatartásukat nem a nyilvánosság előtt folytatták, a Bizottság Határozata a (45) bekezdésében általánosságban jelölte meg a bizonyítékokat, és a jogsértő magatartás bemutatása sem olyan részletezettségű, amely alapján a felperesek a Pp. 275. §-ának megfelelő bizonyítási indítványt tudnának tenni arra nézve, hogy az alperesek jogsértő magatartása 1997. január 17. napja és 2004. május 1. napja között Magyarországra is kiterjedt. Az alperesek ugyanakkor saját jogsértő magatartásukról információval rendelkeznek, így tőlük elvárható annak bizonyítása, hogy ebben az időszakban a jogsértés Magyarországra nem, hanem kizárólag az akkori EGT tagállamok területére terjedt ki. Az alperesek pedig ennek ellenkezőjét nem valószínűsítették. A felperesek ezáltal valószínűsítették, hogy bizonyítási szükséghelyzetben vannak annak tekintetében, hogy 1997. január 17. napja és 2004. május 1. napja közötti időtartamban az alperesek versenyjogi jogsértése Magyarországra is kiterjedt.

[100] A Pp. 265. § (3) bekezdése értelmében bizonyítási szükséghelyzet fennállása a szükséghelyzetben lévő fél által bizonyítandó tény a bíróság valósnak fogadhatja el, ha annak tekintetében kétely nem merül fel. Ebből következően a jelen perben valósnak kellett elfogadni azt, hogy 1997. január 17. napja és 2004. május 1. napja közötti időtartamban az alpereseknek a Bizottság Határozatában megállapított versenyjogi jogsértő magatartása Magyarországra is kiterjedt. Kétely ennek kapcsán ugyanis nem merült fel, mivel a Bizottság Határozata sem utal arra, hogy 2004. május 1. napját követően az alperesek magatartása a területi kiterjedését illetően az EGT területének bővülése miatt változott volna, a Határozat kizárólag a bírság összegének meghatározása során tért ki az EGT területének változására. A XIII., XIV. és XV. rendű alperesek is csupán állították, de nem bizonyították, hogy a tehergépjármű-gyártók külön kezelték Nyugat- és Kelet- Európát.

A bizonyítási szükséghelyzet fennálltára tekintettel valónak elfogadott tényre figyelemmel az alpereseknek kellett volna bizonyítaniuk, hogy a fenti időszakban a jogsértés Magyarországra nem terjedt ki, az alperesek azonban ezzel összefüggésben bizonyítási indítványt az elsőfokú bíróság erre vonatkozó anyagi pervezetését (116. sorszámú végzés 6. pontja) követően nem terjesztettek elő, csupán a bizonyítási szükséghelyzet fennálltát vitatták (128 – 132. sorszámú beadványok). Helyesen állapította meg ezért az elsőfokú bíróság, hogy a közepes és nehéz tehergépjárművekre alkalmazott árazásra és bruttó árak emelésére vonatkozó összehangolt magatartás 1997. január 17. napjától a jogsértés teljes időtartamában Magyarország területére is kiterjedt, azaz ebben az időtartamban bizonyított a jogellenes magatartás ténye, mint a kártérítési felelősség egyik feltétele.

[101] A VI. rendű felperes kártérítési igényt az alperesek versenyjogi jogsértésének a Bizottság Határozatában megállapított időtartamát követően (2011. január 27. napján és 2011. április 15. napján) megkötött szerződések miatt érvényesített. Ennek kapcsán nem azt állította, hogy az általa megkötött ügyletek időpontjában az alperesek még folytatták volna a jogsértő magatartásukat, hanem azt, hogy 2011. január 18. napját megelőzően meghatározták a megkötendő szerződés szerinti ellenszolgáltatás összegét (69. sorszámú beadvány 192. pontja). A VI. rendű felperes által állított tényekre tekintettel ezért nem annak van jelentősége, hogy 2011. január 18. napját követően volt-e hatása az árakra az alperesi magatartásnak, amelyet az elsőfokú bíróság is csupán feltételezett.

[102] A IX-XII. rendű alperesek ugyanakkor vitatták (84. sorszámú beadvány 72. pontja) a VI. rendű felperes állítását, aki arra vonatkozóan bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, és

az elsőfokú bíróság az állítást azt alátámasztó bizonyíték nélkül elfogadhatónak találta. A VI. rendű felperes állításának alperesi vitatása miatt azonban a Pp. 237. § (2) bekezdése alapján anyagi pervezetés szükséges, amely az elsőfokú eljárásban elmaradt. Ez önmagában a másodfokú eljárásban orvosolható lenne a másodfokú bíróság Pp. 369. § (4) bekezdése szerinti anyai pervezetése által, de a későbbiekben kifejtendő eljárási szabálysértés miatt nem észszerű.

[103] A IV., V., VI. és VII. rendű alperes fellebbezési érvelésével szemben nincsen jelentősége, hogy a Bizottság Határozata lízingszerződésekre vonatkozik-e. A Határozat ugyanis kizárólag az alperesek által nyújtott – egyes, abban megjelölt [(5) bekezdés] – szolgáltatásokat nem érintette, a felperesek pedig nem közvetlenül az alperesektől szereztek be a tehergépjárműveket. Az esetlegesen megemelt árak felperesekre való továbbhárítását pedig nem zárja ki az általuk megkötött ügylet jellege, amelyből eredően a mesterségesen megemelt árak okán kifizetett többletköltség a jogsértés közvetlen következménye, azaz közvetlen kára lehet.

[104] A XIII. és XIV. rendű alperes fellebbezésében sérelmezte, hogy az esetükben az önmagában anyavállalati minősége miatt Bizottság Határozatában megállapított versenyjogsértő magatartás kártérítési felelősséget nem alapoz meg.

Kétségtelen, az anyavállalat és a leányvállalata(i) elkülönült jogi személyek, azonban amennyiben versenyhatósági eljárásban a Bizottság megállapítja részéről a jogsértés tényét, azt nem lehet figyelmen kívül hagyni a kártérítési felelősség szempontjából.

Az EUB a 2019. március 14- C-724/17. számú Vantaan kontra Sanska ítéletében kifejtette, az EUMSZ 101. cikk megsértésével okozott kár megtérítésére köteles jogalany meghatározásával kapcsolatos kérdést közvetlenül szabályozza az uniós jog. Az EUMSZ 101. cikk értelmében tiltott magatartással okozott kár megtérítésére köteles jogalanyok az e rendelkezés értelmében vett azon vállalkozások, amelyek részt vettek e kartellben vagy e magatartásban. A vállalkozás fogalma magában foglal minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyt, függetlenül annak jogállásától és finanszírozási módjától (2007. december 11-i C-280/06. számú ETI és társai ítélet 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezért a vállalkozás fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az gazdasági egységet jelent, még akkor is, ha jogi szempontból e gazdasági egység több természetes vagy jogi személyből áll (2017. április 27-i C-516/16. számú Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az EUMSZ 101. cikk értelmében vett vállalkozás fogalmának – amely az uniós jog önálló fogalmát képezi – nem lehet eltérő tartalma azon kontextusban, amikor a Bizottság az 1/2003/EK rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján bírságokat szab ki, valamint azon kontextusban, amikor az uniós versenyszabályok megsértése miatt kártérítési kereseteket indítanak. Emellett az EUB a 2019. július 29-i C-451/18. számú Tibor-Trans ítéletének 36. pontjában is kimondta, hogy egy egységes és folyamatos versenyjogi jogsértés az elkövetők egyetemleges felelősségét vonja maga után.

Ezért tehát amennyiben a Bizottság az anyavállalat versenyjogi jogsértésért való felelősségét megállapítja, a versenyjogi jogsértésen alapuló kártérítési perben is úgy kell tekinteni, hogy

az adott versenyjogsértő magatartást tanúsította, és így a kártérítési felelősség további feltételeinek fennállta esetén felel a jogsértéssel okozott károkért.

[105] A XV. rendű alperes vonatkozásában a másodfokú eljárásban nem volt figyelembe vehető az az állítás, miszerint a Határozat 2004. január 20. napját követő időre állapította meg felelősségét.

A felperesek keresetükben állították, hogy a kárigényüket megalapozó magatartást az alperesek 1997. január 17. napjától tanúsítottak. Az alperesek vitatták a jogellenes magatartás kifejtését, azonban az elsőfokú eljárás perfelvételi szakában a XV. rendű alperes nem állította, hogy részéről jogsértést a Határozat csupán a 2004. január 20. napját követő időre állapította meg. Ezt a további tényállítást a perfelvétel lezárását követően tette meg (149. sorszámú beadvány), amelynek a Pp. 214. § (3) bekezdése értelmében akkor van helye, ha a fél olyan tényre hivatkozik, amely önhibáján kívül, a perfelvételt lezáró végzés meghozatala után jutott tudomására, illetve következett be, vagy tudomására jutó, illetve bekövetkező tényre tekintettel válik a per eldöntése szempontjából jelentőssé. Ilyen körülmények azonban nem állnak fenn, mivel a Határozatot a Bizottság a peres eljárás megindulását megelőzően meghozta, és azt a XV. rendű alperes már ekkor ismerte. Ezért a Pp. 214. § (5) bekezdése alapján a XV. rendű alperes fenti tényállítását figyelmen kívül kellett hagyni, és az új tény fellebbezésben történő állításának a Pp. 373. § (2) bekezdésében meghatározott feltételei is hiányoznak.

Okozati összefüggés és kár

[106] A versenyjogi jogsértés, mint jogellenes magatartás megállapíthatóságát követően kellett vizsgálni az okozati összefüggés és a kár tényét, ezen belül azt, hogy az alperesek magatartása miatt magasabb ellenértéket fizettek meg a felperesek. Ennek bizonyítása kapcsán az elsőfokú bíróság alkalmazhatónak találta a Tpvt. 2009. június 1. napján hatályba lépett 88/C. §-át, amelyet az alperesek az elsőfokú eljárásban és a fellebbezésükben is vitattak.

[107] A Tpvt. 2009. június 1. napján hatályba lépett 88/C. §-a szerint a Tpvt. 11. §-ába, illetve az EUMSZ 101. cikkébe ütköző, versenytársak közötti, az eladási árak közvetlen vagy közvetett meghatározására, a piac felosztására, termelési vagy eladási kvóták meghatározására irányuló versenyt korlátozó megállapodásban részes fél ellen indított, bármely polgári jogi igény érvényesítése iránti perben a jogsértésnek a jogsértő által alkalmazott ár mértékére gyakorolt hatásának bizonyítása során – ellenkező bizonyításig – úgy kell tekinteni, hogy a jogsértés az árat tíz százaléknyi mértékben befolyásolta.

A Tpvt. 88/C. §-át a Tpvt. módosításáról szóló 2009. évi XIV. törvény 14. §-a iktatta be a Tpvt. XIV. Fejezetébe akként, hogy azt a módosító törvény 17. § (6) bekezdése alapján a hatálybalépését követően indított polgári perekben kell alkalmazni. A Tpvt. 88/C. §-ának alkalmazhatóságára vonatkozó ezen rendelkezés a későbbiekben a Tpvt. 95/A. § (3) bekezdés d) pontjába került be. A Tpvt. 2009. június 1. napján hatályba lépett 88/C. §-a tehát a hatálybalépését követően indított polgári perekben alkalmazható, így az olyan versenyjogi jogsértő magatartás esetében is, amely a hatálybalépését megelőzően történt.

A Tpvt.-be az azt módosító 2016. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Módtv3.) új tartalmú 88/C. §-t iktatott be, ugyanakkor a módosító törvény nem változtatta meg és nem helyezte hatályon kívül a Tpvt.-nek a 2009. évi XIV. törvénnyel megállapított 88/C. §-a alkalmazhatóságára vonatkozó 95/A. § (3) bekezdés d) pontját. A Módtv3. 28. §-a pedig a Tpvt.-t kiegészítette az új tartalmú 88/C. §-t is magába foglaló XIV/A. Fejezettel, tehát a XIV. fejezetet nem érintette, és – eltérően a Módtv3. 1-8. §-ától, 10-27. §-ától, 29. §-ától, 30. § (2) bekezdésétől, 31. §-ától, 32. §-ától – nem rendelkezett arról, hogy az valamely korábbi rendelkezés helyébe lépne, és a Tpvt. XIV. fejezetének 88/C. §-át hatályon kívül sem helyezte. A Tpvt. tartalmában hasonló vélelmet tartalmazó 88/G. § (6) bekezdése pedig a Tpvt. 95/E. § (3) bekezdése alapján a 2017. január 15. napját követően tanúsított jogsértő magatartásra vonatkozik. Így a 2017. január 15. napját megelőzően megvalósított versenyjogsértő magatartások kapcsán érvényesített igény esetében a Tpvt. 88/C. §-a szerinti vélelem a továbbiakban is irányadó a 2009. június 1. napja után indított perekben. Ezért az abban meghatározott feltételek fennállta esetén a vélelmet jelen perben is alkalmazni kell.

Megjegyzzi az ítéltábla, a 2009. június 1. napjától hatályos Tpvt. 88/C. §- alkalmazhatósága során a fenti jogszabályi rendelkezések figyelembevételének nem volt akadálya, mivel a részítélet [90] bekezdésében kifejtettekre tekintettel azok nem tartoznak az érvényesíteni kívánt jog (jogalap) körébe, így azokra nem vonatkozik a Pp. 342. § (3) bekezdése.

[108] A Tpvt. 88/C. §-a alapján az abban szabályozott vélelem bármely polgári jogi igény érvényesítése iránti perben, így a kártérítési perben is irányadó. Ezért azt kellett megvizsgálni, hogy a vélelem a kártérítési felelősség megállapításához szükséges mely feltételre vonatkozik. A jogszabály akként rendelkezik, hogy a vélelem a jogsértésnek a jogsértő által alkalmazott ár mértékére gyakorolt hatásának bizonyítása során érvényesül. Az „alkalmazott ár mértékére gyakorolt hatás” kifejezés nem csupán azt jelenti, hogy a jogsértés az összecszerűséget mennyiben befolyásolta, hanem hogy arra volt-e egyáltalán hatása. Az árra való hatás ugyanis annak mértékétől nem választható el, a hatás az ár mértékében fejeződik ki. Ezért a vélelem a jogsértő által alkalmazott áreltérítés mértékére és annak a versenyjogsértő magatartással való okozati összefüggésére is vonatkozik. Nem kell tehát a károsult felperesnek bizonyítania, hogy az alperesek jogsértő magatartása az árra hatást gyakorolt. Ilyen értelmezést a Tpvt. 88/C. §-ához fűzött miniszteri indokolás sem támaszt alá. Az ugyanis nem azt tartalmazza, hogy a felperesnek azt kellene bizonyítania, hogy a jogsértő magatartás az árra ténylegesen hatást gyakorolt, hanem azt, hogy „gyakorolható”, tehát az csupán a jogsértő magatartás árra való hatásának lehetőségére és valószínűsítésére utal. A kartellezők bizonyítási kötelezettségeként jelöli meg továbbá, hogy a kartell hiányában sem lett volna alacsonyabb az ár. Emellett a miniszteri indokolás kitér arra is, hogy a vélelem azon jogsértésekre terjed ki, amelyek szinte bizonyosan befolyásolják az árat, így közvetlen hatásuk e vonatkozásban egyszerű számszerű törvényi vélelemmel megoldható.

[109] Lényeges ugyanakkor, hogy a vélelem kizárólag a jogsértő által alkalmazott árra vonatkozik, további értékesítés esetére már nem. Ez következik abból, hogy a Tpvt. 2017. január 15. napjától hatályos 88/G. § (3) bekezdése – a Kártérítési irányelvnek megfelelően – továbbhárítási vélelmet is tartalmaz az ugyanezen szakasz (6) bekezdésében meghatározott, a Tpvt. 2009. június 1. napján hatályba lépett 88/C. §-ában foglaltakkal tartalmilag egyező vélelem mellett. Amennyiben ugyanis ezen utóbbi tartalmú vélelem magába foglalná a továbbhárítás vélelmét, annak külön szabályozása szükségtelen lenne. A továbbhárítás

kapcsán ugyanakkor a Tpv. 88/G. § (3) bekezdése szerinti vélelem alkalmazhatóságát megelőzően tanúsított jogsértések vonatkozásában nem kizárt – a piaci viszonyok jellemzői alapján – a továbbhárítás köztudomású ténynek tekintése, amely esetében a Pp. 266. § (4) bekezdése szerint ellenbizonyításnak van helye.

[110] A Tpv. 88/C. §-a meghatározza továbbá azt is, hogy mely versenyjogsértő magatartások esetében alkalmazható a vélelem. Eszerint a Tpv. 11. §-ába, illetve az EUMSZ 101. cikkébe ütköző, versenytársak közötti, az eladási árak közvetlen vagy közvetett meghatározására, a piac felosztás, termelési vagy eladási kvóták meghatározására irányuló versenyt korlátozó megállapodások esetén. E jogszabályi rendelkezésben ugyan a „megállapodás” kifejezés szerepel, azonban az nem értelmezhető szűken. A Tpv. 11. § (1) bekezdése tiltja a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célzó vagy ilyen hatást eredményező vállalkozások közötti megállapodást és összehangolt magatartást, valamint a vállalkozások, egyesülési jog alapján létrejött szervezetének, köztestületének, egyesülésének és más hasonló szervezetének a döntését, amelyeket együttesen a törvény későbbi rendelkezéseire megállapodásként jelöl meg összefoglalóan. Következésképpen a Tpv. 88/C. §-a szerinti megállapodás alatt nem csupán a vállalkozások közötti – szűk értelemben vett – megállapodást, hanem az összehangolt magatartást és a döntést is érteni kell. A Tpv. 88/C. §-a a megállapodás kapcsán ezen túlmenően azt határozza meg a vélelem alkalmazásának feltételeként, hogy annak mire kell irányulnia, így a céljának és nem annak van jelentősége, hogy a jogsértő magatartás a kívánt hatást ténylegesen kifejti-e vagy arra alkalmas.

[111] Jelen esetben a Bizottság Határozatából megállapítható, hogy az alperesek az EUMSZ 101. cikkébe és – az azzal tartalmában megegyező – a Tpv. 11. §-ába ütköző a tág értelmű megállapodás körébe tartozó megállapodást és összehangolt magatartást valósítottak meg. Ennek kapcsán nincs döntő jelentősége annak, hogy a Bizottság Határozatában több helyen az információcsere kifejezés is megjelenik, mivel a Határozatnak a jogsértést megállapító rendelkező része és az ezzel összefüggő indokolása szerint az alperesek megállapodást és/vagy összehangolt magatartással követtek el versenyjogi jogsértést. A határozat [69] bekezdésében kiemeli, hogy a magatartás magán viseli az EUMSZ 101. cikkének (1) bekezdése és az EGT megállapodás 53. cikkének (1) bekezdése szerinti megállapodás és/vagy összehangolt magatartás valamennyi jellemzőjét, amely megállapodás/magatartás célja a tehergépjárművek vonatkozásában a verseny megakadályozása, korlátozása és/vagy torzítása. A Bizottság Határozata megállapította továbbá, hogy a jogsértő magatartás a közepes és nehéz tömegű tehergépjárművekre vonatkozó árazás és bruttó árak emelésére vonatkozott, amellyel összefüggésben a Határozat [71] bekezdésének utolsó mondata rögzíti, hogy az összehangolt kapcsolatfelvételen alapuló magatartásoknak egyetlen gazdasági céljuk volt: az EGT területén a tehergépjárművekre vonatkozó független ármegállapítás és az árak szokásos változásának torzítása. Ezáltal pedig az alperesek magatartása az árak közvetett meghatározására is irányult, mivel a nettó árak a bruttó listaárakra épülnek, az képezi annak kiindulási alapját, még abban az esetben is, ha utóbb különböző kedvezmények is érvényesülnek. A Bizottság Határozata pedig tartalmazza azt is, hogy az alperesek versenyjogsértő magatartásának hatása lehetett a kereskedelemre, amely alkalmas annak valószínűsítésére, hogy az alperesek jogsértő magatartása az árakra hatást gyakorolt. Helyesen jutott ezért az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a felek közötti jogvitában a Tpv. 88/C. §-a szerinti vélelem alkalmazható, és az alperesek kötelesek bizonyítani azzal szemben, hogy jogsértésük az általuk alkalmazott eladási árat nem vagy 10%-nál kevesebb mértékben befolyásolta.

[112] Nem értett egyet ugyanakkor az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, miszerint az alperesek által indítványozott szakértői bizonyítás lefolytatása nélkül megállapítható, hogy az alperesek jogsértése az általuk alkalmazott árat befolyásolta, és ezért az ítéltábla álláspontja szerint közbenső ítélet meghozatalának helye nincs.

Az elsőfokú bíróság által figyelembe vett szakirodalomban megjelenik olyan álláspont, hogy statisztikailag lehetetlen bizonyítani azt a feltételezést, hogy a versenyjogsértő magatartás nem okozott kárt (Versenyjogi kártérítési perek kézikönyve a joggyakorlat számára; szerkesztette: Polauf Tamás, Wolters Kluwer Kiadó, 2018. 178. oldal). A hivatkozott szakirodalom azonban e megállapításának részletes indokát nem adja, és ellentmondásos is, mivel ezt követően arra utal, hogy statisztikai elemzés bizonyosságot csak a kár mértékére adhat, amely lehet nullához közeli vagy azzal egyenlő, amely utóbbi eset azt jelenti, hogy nincs a jogsértő magatartással összefüggésben kár. A hivatkozott szakirodalom ezt követően utal a 2009. évben készült Oxera tanulmányra is, amely azt tartalmazza, hogy a vizsgált esetek 7%-ában egyáltalán nem következett be kár. Ezért a szakirodalomban megjelenő megállapítás önmagában nem alkalmas annak alátámasztására, hogy szakértői bizonyítás a vélelem megdöntésére nem alkalmas. A Bizottság Határozata sem állapított meg továbbá – erre vonatkozó vizsgálat hiányában – versenyellenes hatásokat, csupán feltételezte, hogy a kereskedelemre gyakorolt hatások érzékelhetők. A tényleges érvényesülés és egyenértékűség elve pedig nem jelentheti azt, hogy a károkozótól a bíróság megvonja az állítása alátámasztására alkalmas bizonyítás lehetőségét, figyelemmel arra is, hogy a Kártérítési irányelv 17. cikk (2) bekezdése – amely ugyan jelen esetre nem vonatkozik, de – szabályozza az ellenbizonyítás lehetőségét, arra a (47) preambulumbekkezdése kifejezetten utal.

Nem lehet ezért az alperesek által indítványozott szakértői bizonyítás mellőzésével olyan következtetésre jutni, hogy a per jelen szakában bizonyossággal megállapítható lenne tényként, hogy az alperesek jogsértő magatartása befolyásolta az általuk alkalmazott árakat. Az adott esetre vonatkozó bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül, előzetesen nem is foglalhat állást a bíróság a bizonyítás eredményéről. Ezért csak az alperesek által indítványozott szakértői bizonyítás lefolytatását és annak eredményének mérlegelését követően lehet abban a kérdésben dönteni, hogy az alperesek jogsértő magatartásával összefüggésben az alperesek alkalmaztak-e magasabb árak és milyen mértékben. A jogalap körében a szakértői bizonyítás így a Pp. 276. § (5) bekezdése alapján nem volt mellőzhető.

Mindezek alapján a felperesek kártérítési követelésének jogalapja – az el nem évült követelések esetében – az ekörben szükséges bizonyítás hiányában nem állapítható meg, így nem állnak fenn a közbenső ítélet meghozatalának Pp. 341. § (4) bekezdésében meghatározott feltételei.

[113] A kifejtettekre tekintette az ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és a III. rendű felperesnek a rendszám1 és rendszám2 forgalmi rendszámú XI. r. alperes neve gyártmányú tehergépjárművekkel kapcsolatos összesen 12 523,9 euró és annak késedelmi kamata megfizetése iránti keresetét a II.-XV. rendű alpereseket érintően elutasította, míg ezt meghaladóan a közbenső ítéletet – az I. rendű alperesre vonatkozó rendelkezése kivételével – a Pp. 381. §-a alapján hatályon kívül helyezte és ebben a körben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[114] Az érdemi tárgyalási szaktól megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak anyagi pervezetés körében fel kell hívni a VI. rendű felperest, terjessze elő az arra vonatkozó bizonyítékait, bizonyítási indítványait, hogy a keresetében megjelölt gépjárművek esetében a lízingszerződés szerinti ellenszolgáltatás értéke 2011. január 18. napját megelőzően meghatározásra került. Az alperesek által indítványozott szakértői bizonyítást le kell folytatnia annak tisztázása érdekében, hogy az alperesek versenyjogsértő magatartásának volt-e hatása az általuk alkalmazott árra és milyen mértékben. Ezt követően vizsgálható, hogy az alperesek által alkalmazott megemelt árak a felperesekre való továbbhárítása megtörtént-e, illetve azokat a felperesek továbbhárították-e. Ennek eredményeként kerül az elsőfokú bíróság abba a helyzetbe, hogy az ügyben megalapozott érdemi döntést hozzon.

[115] Az ítéltábla a III. rendű felperes keresetének egy része tekintetében érdemben döntött részítélettel, azonban a Pp. 383. § (5) bekezdésének első mondata alapján az ezzel összefüggő perköltségről nem határozott. A felek perköltsége ugyanis ezen igényekre nem különíthető el teljesen a még el nem bírált igényekétől, arról csak a teljes kereset elbírálásának eredményétől függően lehet dönteni.

[116] Az ítéltábla ezért a felek másodfokú eljárásban felmerült valamennyi perköltségét a Pp. 386. § (3) bekezdése alapján csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell döntenie a megismételt eljárást befejező határozatban.

A másodfokú perköltség a felperesek tekintetében az ügyvédi munkadíjból és a tárgyalásokon való megjelenés 56 702 forint összegű költségéből, az alperesek vonatkozásában az ügyvédi munkadíjból – és annak felszámítása esetében – a fellebbezési eljárási illetékből áll.

A felek jogi képviselőinek ügyvédi munkadíját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján a kifejtett és szükséges tevékenységgel arányosan 1 500 000 forint + ÁFA összegben határozta meg, amelyek az azonos jogi képviselővel rendelkező feleket – a II. és III. rendű alperes kivételével – együttesen illeti meg. A II. és III. rendű alperesek esetében az ítéltábla az ügyvédi munkadíj összegét megosztotta, mivel a III. rendű alperes csupán 15 000 forint + ÁFA összeget számított fel.

A fellebbezési eljárási illeték összegét a Pp. 81. § (2) bekezdésének megfelelően a II., IV-XII. rendű alperesek számították fel, így ez esetükben volt megállapítható. Önmagában ugyanis a fellebbezési illeték megfizetésével és e ténynek a fellebbezésében való rögzítésével a fél nem tesz eleget a felszámítási kötelezettségének. A fellebbezési illeték lerovásával kapcsolatos jelzés mint tényközlés nem feleltethető meg a Pp. 81. § (1) bekezdése által megkövetelt, ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése szerinti tartalommal elvárt, a rendelkezési elven alapuló jogérvényesítésnek (Kúria Pfv.V.24.892/2021/2. szám).

[117] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével szemben valamennyi alperes fellebbezést terjesztett elő, és az alperesek a Pp. 37. § b) pontja szerinti pertársak, így valamennyi alperes személyenként fellebbezési eljárási illeték megfizetésére köteles. Ezért a fellebbezési eljárási illetéket az annak megfizetését elmulasztó X., XI., XII., XIV. és XV. rendű alperesek az

illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. § (2) bekezdése alapján leletezés terhe mellett kötelesek teljesíteni.

Szeged, 2023. február 16.

Dr. Jobbágy Ildikó s.k.

a tanács elnöke

Dr. Tolna András s.k.

előadó bíró

Dr. Dobler László s.k.

táblabíró